EZRA POUND

SEÇİLMİŞ CANTO'LAR

hazırlayan:
İLHAN BERK

SEÇİLMİŞ CANTO'LAR

ADAM

ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Birinci Basım : Mart 1995

Kapak Düzeni: Erkal Yavi

95.34.Y.0016.528
ISBN 975-418-319-8

YAZIŞMA ADRESİ: ADAM YAYINLARI, BÜYÜKDERE CADDESİ ÜÇYOL MEVKİİ, NO: 57 MASLAK-İSTANBUL
TEL.: 285 21 52 (12 hat) TELG: ADAMYAY TELEKS: 26534 rada tr FAX: 276 27 67

Ezra Pound

●

Seçilmiş Canto'lar

Şiir

Hazırlayan :
İlhan Berk

Çevirenler
Yurdanur Salman
Akşit Göktürk
Güven Turan
Hilmi Yavuz
Sinan Fişek
İlhan Berk

ADAM

CANTO ÇEVİRİLERİ ÜSTÜNE BİRKAÇ SÖZ

Bütün dünyada Ezra Pound'un Canto'larının birer demir leblebi olduğu bilinir. Her bakımdan, anlaşılması bu denli güç olan Canto'ların çevrilmesinin de zorluğu kendiliğinden ortaya çıkar. Bu durumu gözönüne alarak, en anlaşılır ve çevrilir gibi görünen Canto'ları seçtik biz de. Bunun için, Canto'lara *Seçilmiş Canto'lar* denildi.

Canto'lar çevrilirken aslıyla Fransızcaları, Almancaları ve çeşitli yorumcuların bu konudaki yorumlarıyla, düşünceleri de gözönünde bulunduruldu. Bütün bu karşılaştırmalar sonunda elinizdeki bu Canto'lar çıktı ortaya.

Bugün, dünyanın hemen hemen her yerinde, Canto'lar yorumlanıyor, üzerinde tezler yazılıyor, çalışmaların Canto'ları daha anlaşılır bir hale getirecekleri kuşkusuzdur.

Canto'lardaki çeşitli dillerdeki alıntıları Ezra Pound olduğu gibi almış, onların ne çevirilerini, ne de kimlerin dizeleri, sözleri olduğunu bildirmek gereğini duymamış. Bu yüzden şiirler bir "uluslar güldestesi" haline gelmiştir. Biz de, Pound'un bu isteğine uyduk, pek azında, o da şiirlerin altlarında, kimi çevirilerini verdik; başka dillere çevirenler bundan büsbütün kaçınmışlardır. Doğrusu da buydu.

Canto'lar okunurken bütün bunlar düşünülmelidir.

Bu kısa önsözü bir ayraçla bitirmek isterim :

Canto'lar beni yıllardır ilgilendirdiği halde, çeviri güçlüğünden ötürü bir türlü girişememiştim bu işe. Bu konuda beni ilk yüreklendiren Yurdanur Salman oldu. Bu değerli arkadaşımın desteğini öğrenince de çalışmaya başladım. Onunla yaptığımız Canto çevirileri bütün bir kışımızı aldı. İkinci olarak Güven Turan'la çalıştık. O da seve seve katıldı Canto çevirilerine. Son olarak da Sinan Fişek'le çalıştık. Bu üç arkadaşım benim çevirilerimi yalnız denetlemekle kalmadılar, çeviride kolları birlikte sıvadık. Onlara burada yürekten teşekkür ederim. Onlar olmasaydı ben bu işe hiçbir zaman giremezdim.

— İlhan Berk

EZRA POUND

Allen Tate

metni soracak olursanız
Messire Laurentius'tan aldık
bir el-yazmaları kitabından Malatesta Lordlarının...

Kesin bilemiyor insan Messire Laurentius'un kim olduğunu; bilmemenin bir şeyi değiştirip değiştirmeyeceğini de tam kestiremiyor; ama Pound'un ucu bucağı belirsiz, anlaşılmaz bilgisinin hiç kimsenin tek başına edineceği bir şey olmadığını düşünerek avunuyor gene de. Pound'un büyük yapıtında, zaman, yer, tarih konularında sürekli bir belirsizlik duyulur. Malatesta Lordlarının el-yazmaları Laurentius'dan daha az şaşırtıcıdır; çünkü Pound'un ilk otuz canto'sunun yarısından çoğu Rönesans çağı İtalyanlarının, özellikle Floransa'lılarla Venedik'lilerin açık ya da özel yazışmalarından aktarılma uzun açımlamalarla ya da çarpıtılmış alıntılarla doludur. Dizelerin aşağı yukarı üçte biri koşuğa çekilmiş belgelerdir. Üçte biri de klasik andırmalar, ilkçağlılardan belli belirsiz alıntılar, Yunan ozanlarından yer yer Roma ozanlarıyle karıştırılmış parçalar. Bunların hepsi Pound'un kendi şiirine sindirilmek üzere görkemle yazılmıştır. Geriye kalan üçte bir de çağdaştır; fıkralar, ayaktakımmdan Amerika'lıları taşlayan görüntüler, açık saçık öyküler, aşağı Akdeniz batakhanelerinde akşamlar, Avrupa güçlerinin ardında dolap çeviren kimselerle ilgili dedikodular. *Cantos*'daki üç türlü gereç, ilkçağla, Rönesansla, çağdaş dünyayla ilgilidir. Bu ayrı gereçler, ilk bakışta en küçük bir tutarlılık gösterecek bir ilkeyle birleştirilmiş değildir. Gelişigüzel bir karmaşa gibi, birbiriyle şaşırtıcı bir tepişme içindeki karşıtlıklar gibi görünür hepsi.

Eksik ilk basımlarıyle bizim üzerimizde çağdaşlarının hepsinden daha çok etkisi olan bir şiirdir bu; uçsuz bucaksız bir "yeraltı" ünü kazanmış bir şiirdir. Hak etmiştir de bu ünü. Pound'un yapıtının tüm değeriyle amacı topluca yayımlandığı zaman anlaşılacak olsa da,

onun ilk canto'larını daha başlangıçta okuyan bir okur bile bu tek tek şiirler ardında yeni bir şiir biçimi bulunduğunu gözden kaçıramazdı. Bütünün daha iyi anlaşılırlığı, yapı yönünden tek tek canto'larda bulamayacağımız apaçık bir özellik göstermesinden dolayı değil, Pound'u okuyacaksak birçok şiiriyle okumak zorunda oluşumuzdandır. Ancak o zaman, deyişindeki çok yönlülük, görünüşteki tutarsızlık, içten içe bir düzene bir biçime dönüşür. İngilizce'de *Cantos* gibi başka şiir yoktur. Biçimi böylesine yalın şiir de yoktur. Hiç kimsenin ummadığı yalınlıkta bir biçimdir bu. Bana kalırsa bu biçim, bizim daha başka akademik eleştirmenlerimizi de şaşırtmayı, belki de öfkelendirmeyi, en azından bir kuşak daha sürdürüp gidecektir. Ama bu biçim, yalınlık erdeminden dolayı, eleştiri açısından dokunulmaz kalacaktır : şimdi bile teknik yönden tanımlanamıyor.

Pound gibi konuşmaya, ya da birçok okura göre Pound'un yazdığı gibi konuşmaya başladım anlaşılan. Pound'un biçiminin gizi şudur bence söyleşi. *Cantos* konuşmadır, konuşma, konuşma, konuşma. Belli bir kimsenin belli bir kimseyle konuşması değil, düpedüz gelişigüzel konuşma. Hiç değilse, her canto hiç kimsenin bir konuyu pek uzağa götürmediği, ustaca düzenlenmiş bir söyleşi örneğidir. Soluğun uzunluğu, söyleşi gücünün süresi, her kantonun uzunluğudur. Söyleşen kişi duraklar; askıda bekleyen bitmemiş konulardan biri yeni bir başlangıç olur ona. Canto'lar arasındaki geçişler hem doğal, hem de kolay olur böylece.

Her cantoda iyi bir monologun kesik kesik akışıyla bir bakıma şaşırtıcı doruk noktası vardır tek-konuşucu yoktur burda çünkü, çoksesli bir monologdur bu. Canto'ların yöntemi budur işte. Ama biçimin başka bir niteliği de yok değildir : *şiirlerin konusunun ne olduğu.* Bunu şimdilik daha sonraya bırakıyorum.

Dediğim gibi, üç söyleşi konusu vardır İlkçağ, Rönesans İtalya'sı, şimdiki zaman. Ama *Cantos*'un konusu bunlardan hiçbiri değildir. Bu şiirler, ne İtalya, ne eski Yunan dünyası ne de bugünkü dünya üzerinedir. Hiçbir şey üzerine değildir. Ama koşuk olarak eşsizdirler. Pound kendisi söylüyor bize :

> Nelerden konuştuğumuzu bilmek isterler "de
> litteris et de armis, praestantibus ingeniis,
> Hem geçmiş çağlardan, hem çağımızdan;

kitaplardan, silâhlardan,
Olağanüstü dehada insanlardan
Hem geçmiş çağlardan, hem de çağımızdan;
kısacası alışılmış konulardan
Aydın kişiler arasında yaygın söyleşilerden."

II

Cantos'da bundan daha güç olabilecek hiçbir şey yoktur. Gerçekte karanlık olan hiçbir şey yoktur; yüksek düzeyli bir konuşmadaki andırmaların ötesini kavrayabilecek ölçüde bilgili bir okurun derinliğine varamayacağı hiçbir şey. Ancak, birkaç yıllık sıkı bir metin incelemesinden geçmemiş bir okurun anlayamayacağı bir şey vardır. *Cantos*'un çekirdeği, Pound'un şiirsel kişiliğinin gizi, ancak her parçanın ayrıntılı bir çözümlemesinden sonra yavaş yavaş ortaya çıkacak bu özelliktir işte. Bu, arkadaşlarımızın da bizden beklediğinden başka bir şey değildir; arkadaşlarımızın konuşmasını dinleriz, döner bir daha dinleriz, döner bir daha dinleriz, ama neden söz ettiklerini bir türlü bilemeyiz; tanımlayabileceğimiz türden hiçbir mantıklı anlam taşımayan o gizemli nitelikteki çekiciliğe döner döner kulak veririz. Ancak uzun bir süre sonra, konuşan kişinin düşüncesindeki düzen, yön, ritim, söyleyebileceği herhangi mantıklı bir şeyin ötesinde kişiliğinin mantığı bizde yer etmeye başlar; bu da gerçekte bir hayli sürer. Pound'un *Cantos*'u da öyle. Tanrı, Özgürlük, Ölümsüzlük gibi konular üzerine şiir bizim için (daha tarihsel şiir örnekleriyle eğitilmiş kişiler için) daha kolaydır, ama şiir neden Pound'unki gibi şaşırtıcasına yalın olmasın, hiçbir konu üzerine olmasın?

Cantos'un görünüşteki konusu – ilkçağ, ortaçağ, şimdiki çağ – Pound'un kafasının sürekli olarak oynadığı gereçlerdir ancak. Pound'un, akıcı nitelikte bir şiir düşüncesini üzerine düşürdüğü perdeyi oluşturur bunlar. Konuşmada, bellekte kalabilme niteliği bütünüyle kişilikle ilgili bir rastlantıdır, amaçlanmış değildir; ama *Cantos*'da etki bilinçlidir, ilk canto'dan otuzuncuya dek, benimsenmiş ses hiç kesintiye uğramadan sürdürülür.

Cantos'un anlamı düpedüz bu sestir işte, bu niteliktir; dediğim gibi yalın, dolaysız olmakla birlikte, gene de güç yakalanır bir şeydir bu, durmadan değişerek akıp giden bir söyleşideki gibi, değişen ay-

rıntılarda gizlidir. Metnin dışına çıkarılabilecek bir şey değildir bu; ama Pound'un üç ayrı nitelikte gereci birbirine örmekte, pekiştirmekte, karşılaştırmakta, karşıtlaştırmakta kendine özgü yolu, şiirlerin başlıca amacı konusunda bize bir ipucu verir. Az önce, daha sonraya bıraktığım biçim özelliğine geliyorum şimdi.

Bütün şiir alanında en kolay yorum, alegorik yorumdur: bir tür simgeciliğe indirgenemeyecek pek az şiir vardır. Genellikle yanlıştır bu, bulunan simgecilik ozanın başlıca amacı olmaktan uzaktır. Onun için, şimdi belki de, *Cantos*'un gerçek yalınlığını ancak bizim işimize gelecek düzmece bir yalınlığa çevirerek bozmak üzereyim. Okur bu noktayı gözönünde tutmalı, *Cantos*'ta bulacağım simgeciliği yararlı ama işi bitince atılacak eleştirel bir steno gibi görmeli.

En güzel canto'lardan biri Birinci Canto'dur. Bir yolculuğu betimler :

Sonra gemiye indik,
Pruvayı dalgalara verdik, açıldık tanrısal denize,
Seren bayrağını çektik yelkenledik o esmer gemiyle
Koyun yüklemiştik, bir de gövdelerimizi
Ağlamaktan bitkin, derken geminin kıçından bir rüzgâr
Önüne kattı bizi, karın verdi yelkenlerimiz,
Circe'nin büyüsüydü bu, saçı hotozlu tanrıçanın.

Karaya çıkarlar, "Circe'nin daha önce dediği yere" – neresiyse bu yer – vardıklarında Tiresias görünür, şunları söyler :

"Odysseus
Dönecek uğursuz Neptune'u aşarak kara denizlerde,
Yiterecek bütün yoldaşlarını." Sonra Antiklae geldi.
Rahat uyu Divus. Bu dediğim Andreas Divus,
"In officina Wecheli"de geçen, 1538'de, Homeros'a göre,
Sonra açıldı denize, Sirenlerin yanından savuştu geçti uzaklara
Derken Circe'ye vardı.

Pound'un dünyası büyük bir Odysseus dünyasıdır, vardığı her kıyı insanın "bütün yoldaşlarını yitirdiği", domuza dönüştüğü, Circe kıyılarıdır. Bu ipucunu daha ileri götürmek yersiz kaçar, ama bir

noktayı daha belirtmeyi göze alacağım : Pound, çağımıza özgü, köksüz, uluslararası nitelikte bir kafadır. Eski yöresel kültürlerin geleneksel doğaüstücülükleri yerine, kozmopolit bir ilgiyle olağanüstülükler arar. Bir Yunan mitosu, Avrupa'daki soytarılıklar, Kansas'lı bir hanım, eşit ölçüde olağanüstüdür onca, "Atlatılma"ya hiç gelmeyen parlak, kozmopolit bir becerikliliği vardır : temelde bir gelenekçi olduğundan, "para tutkusunu bütün duyusal kıvançların üstünde gören sapıkların" bir domuzdan daha iyi olduğuna inanmaz. İşin garibi, çağdaş olduğu için, çağdaşlıktan da tiksindiği için, bütün tarihi saçı hotozlu tanrıçanın çarpıttığı bir şey olarak görür.

Cantos olağanüstülüklerin kitabıdır – Pound'un okuduğu, işittiği, gördüğü olağanüstülüklerin; Yunan mitosları, İtalyan kan-gütme öyküleri, garip kimselerle karşılaşmalar, devlet dalavereleri, dedikoduları, T. E. Hulme gibi değerli ölmüş arkadaşların anısı, felsefe sorunları üzerine açıklamalar, çağın aşağılıkları üzerine söylevler; "aydın kişiler arasında yaygın söyleşi konuları."

Her şey bölük pörçüktür. Hemen hemen her kanto, ilkçağdan bir kahramanlık parçasıyla, bir mitosla, bir klasik alıntıyla, büyük bir deyişle sunulmuş güzel lirik bir betimlemeyle başlar. Hepsinde de bir dönüş görülür sonra. O başlangıç ya çağdaş bir taşlamaya, ya da bir İtalyan prensinin çapkınlıklarını anlatan yavan bir öyküye dönüşür. Pound'un biçiminin özgün niteliği, konuşmasının özü, bu göz kamaştırıcı söyleşilerin yönü budur.

Bir kez bile olsun kendini tek bir öyküye ya da mitosa vermez Pound. Kirke mitosuyla ilgili belirsiz simgecilik bir ana tondan, en çıplak ana çizgiler ötesinde göstermek istemediği kişilerle ilgili bilinçdışı bir önyargıdan başka bir şey değildir. Mitoslara inanamaz, kendisinde bu mitosları bir sonuca sürdürecek düşsel gücün bulunduğuna da inanmaz. Mitoslarından hiçbiri, kendisinin bütün düşünsel kaynaklarını ortaya çıkaracak ölçüde zorlanamaz; bu mitosların hiçbiri, bir inanç ya da anlık bir geçici öykü olabilecek ölçüde ileri götürülmez. Hepsi, bakacağımız birer olağanüstülük olarak kalır, ama anlamsızdırlar, uygarlığın yıkık dökük kalıntılarıdırlar. İlkçağı, Rönesans'ı, çağdaş dünyayı güçlü bir yetenekle yanyana getirişi, zamansız, başlangıçsız, insan yaşamında güç olmaktan çıkmış bu üç öğeyi tarihdışı bir derleme durumuna indirger.

III

Pound'un kendine özgü çağdaş niteliği budur işte. Bu niteliği andıran bir başka olağanüstülükler kitabı da ilkçağdan kalma öyküler kitabı *Altın Eşek*'dir. *Cantos* da bir tür *Altın Eşek*'dir. İkisi arasında bir benzerlik olmakla birlikte, tarihsel özellikleri dışında bir paralellik yoktur iki kitap da kendini koyu bir faydacılığa vermiş inançsız dünyaların ürünüdür. Benzerlik bununla biter. Çünkü Pound güçlü bir gerici, mitosların yalnız güzel değil, gerçek oldukları o eski çağlara adanmış, inanmış bir kafadır. *Cantos* üzerinde iğneli bir karamsarlık bulutu asılıdır sanki. Pound mitosların yalnızca güzel olduklarına inanmıştır, bir göz attıktan sonra bırakır onları, ama böyle bir güzellik ilkesi ile uzlaşamaz: iğneli bir alayla mitosları, kendilerini horgören çağdaş yaşamın çirkin örnekleriyle karşı karşıya kor. Ama çağdaş örnekler de saygılı bir inanç gösterilmeye değmez :

Sone sonedir ne de olsa dedi o bayan
Hiçbir zaman yok olmamalıdır
Böylece bir sürü derslere girdi çıktı
Sınavlar geçmek umuduyla gitti geldi
Sonunda bir Baptistler yuvasında karar kıldı
Rio Grande yakınında bir yerlerde.

Kendisinin gelenekçi olduğu yolundaki görüşüme Pound'un katılacağını pek sanmıyorum; Pound'un, kendi payına, kendi şiir dehasından başka bir şeyi kesinlikle bildiğine de inanmıyorum. O belki de günümüzün ilerde en usta ozanlar diye anılacak iki ya da üç Amerikan yazarından biridir. Ama bundan Pound'un, ustalığı dışında (ya da yazılı söyleşileri dışında) ne yaptığını, ne dediğini birazcık olsun bildiği sonucu da çıkarılamaz. O bir devrim şaşkınlığı içindedir, her zaman öyle olagelmiştir; korku uyandıran bir nedenle bu seferini özgürlükle eş tutar: söz özgürlüğü, basın özgürlüğü, davranış özgürlüğü kısaca özgürlük. Pound'un ya da eleştirmeninin özgürlüğün ne olduğunu bildiklerini ileri sürecek değilim. Bununla birlikte Pound özgürlüğü çağımızın uygarlığıyla, kafasıyla, bilimsel çok yönlülükle bir sayar. Ama onun büyük hayranlık duyduğu eski kültürler, bütün çağdaş bakış açılarından, barbarlıkla, kör inançlarla doludur, Burada

insan, Pound'un barbarlığı yeğ tuttuğunu, barbarlığa karşı bir devrimi yürütmeye kalkarken bile bile oyun oynadığını düşünmekten kendini alamaz. İllere ayrılmış bir taşracılığın katı düşmanıdır o, ama en çok sevdiği Büyük Lorenzo'nun saçlarının dibine dek bir taşralı olduğundan hiç kuşkusu yoktur.

Bu şaşkınlık *Cantos*'da baştan sona kendini duyurur. Bir bakıma bilinçdışı olduğunu söylediğim alaycılığı ortaya çıkarır. Çünkü Pound insancıl bir kültürün elçisi olarak, ussal bir aydınlanmanın övgüsünü haykırmakla bu kültürü boyuna gözden düşürmek ister. Bundan da felsefe yönteminin bir bakıma kadınsı olduğu, zekâdan yoksun olduğu ortaya çıkar. Şiir zekâsı ise en üstün türdendir; özgürlüğün ne olduğunu bilmese de, şiirden iyi anlar, nasıl yazılacağını da iyi bilir. Bunu bilmek bir insana yeter. *Cantos*'un ilk otuz şiiri sürekli bir candan incelemenin konusu olmaya yeter. Sözgelişi, otuz yıl boyunca, her yıl bir canto'yu, her birkaç haftada, bir de otuzunu birden yalnız sesi için okuyarak.

Çeviren : Akşit Göktürk

POUND'UN CANTO'LARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Clark Emery

Özetlersek durum şudur. Pound öyle bir zamanda yazıyor ki, ona göre uygarlık duraklamıştır. Bir şair-öğretici olarak Pound, bu gerçeği, geçen yüzyılın bilimsel ve teknik utkularını başarılı bir uygarlıkla bir sayanlara göstermeyi kendi sorumluluğu olarak görüyor. Bu bakımdan Pound, kalıplaşmış şeyleri kıran birisidir. Oysa yapıcıdır da Pound; tarih incelemelerinden, dinsel bir temele oturmayan hiçbir uygarlığın bulunmadığını öğrenmiştir. Sonra, eskiden Avrupa'ya hizmet eden dinin artık doyurucu bir biçimde işlemediğini, çünkü canlı inançların cansız dogmalara dönüştüğünü görmüştür. Bu yüzden Pound, yüksek uygarlıkların hüküm sürdüğü zamanlardaki dinsel inançları incelemiştir ve dogmaların, ayinlerin ve başka şeylerin altında, belli bazı temel gerçeklerin, herkesçe kabul edilen bir *semper ubique* olduğunu anlamıştır. Bu temel gerçekler kabul edilip uygulandığında uygarlıklar gelişmiştir; bunlar, bugün de kabul edilirse günümüz uygarlığının temelleri atılmış olacaktır. Pound'un temel sayarak tutunduğu gerçekler arasında şunlar vardır.

İnsanın yaşamında bazı şeyler bir kez olur, geçer; bazı şeylerse olur ve sonra değişik bir biçimde gene olur. Ne var ki bu oluşlar ve tekrarlanışların ardında *Sürekli* bir şey vardır. Bu *Sürekli*'yi an an farkederiz, an an öylesine bir açıklıkla görürüz ki, Kung'un dediği gibi, "Erkelerin ve ışınların ruhlarının işleyici güçlerini kullandıklarından" kuşkumuz kalmaz. Bu görüş anlarını yaşadıktan sonra bunları kabul eder ve bir sağlamlığa, bir inana ulaşırız. Bu inan bizi iyi eylemlere götürür, yaşamlarımızı düzenlememize neden olur, bunda bize yardımcı olur ya da ne yazık ki, bazan, tersine o biricik, yaşantıyı Evrensel bir Gerçek olarak genelleriz ve bunu insan-kardeşlerimize zorla kabul ettirmeye çalışırız. Birinci davranışa örnek hoşgörülü, çoktanrılı Helen uygarlığı, ikincisine örnekse hoşgörüsüz tektanrılı İbrani uygarlığıdır.

Sürekli'nin farkına varmakla insan, ona özgü iki eylemin de farkına varır yaratmanın ve yaratılan şeyleri düzenlemenin farkına. Uygarlıklar tarihçisi ne denli geriye giderse gitsin her başarılı kültürde bu ilkeleri gösteren imgeler bulacaktır: örnekse, Osiris ve Ra, Kore ve Apollon. Bu temel ilkeler, (Kung'un ve yeni-Platoncuların yaptığı gibi) ilkel mitlerde yaygın olan terimlerden çok daha kocaman terimlerle de anlatılabilir. Ne var ki, bu ancak, yaşanan ya da sezilen şeylerin – imgelemin bu tutkusunun – mantıksal önerilerin zorlayıcı kalıplarına sokularak akla uydurulmadığı sürece zararlı sonuçlar doğurmaz.

Katolik olsun, Protestan olsun, Hıristiyanlık ikinci yöne çok fazla saptığından ("inanın yerine aklı koyan din adamları, sonunda dine hiçbir ilgi duymayan din adamları, çıkaran kaydırma işlerine girişmişlerdir." – *A Visiting Card*, s. 23), gizemlerinin ve imgelerinin artık hiçbir canlılığı ve şiirsel gerçekliği kalmamıştır. Oysa, çeşitli kültürlerde ortak olan dinsel inançların temellerini ararken Pound – hiç değilse kendisine göre – bu canlılığı ve geçerliliği yaşatan imgeler bulmuştur. Pound, bu imgeleri özellikle Yunan ve Mısır, Çin ve Japon mitlerinde bulmuş ve kendine mal etmiştir. Böyle yapmakla, yazılarından, Hıristiyan edebiyatında çok ağır basan Yahudi mitlerinin ve tarihinin *personae*'sini çıkarıp atmıştır. Ve şiirinde, mitini 'felsefileştirirken' Pound, Kung'un ve yeni-Platoncuların terimlerini kullanır (yeni-Platoncular, ışığın meydana geliş kuramını imgelendirirken Yunan Mitolojisinin kişilerini kullanmışlardır).

Kısaca söylersek, Pound okurlarında, çağdaş Hıristiyanlığın beyinselleştirilmiş ölü şeylerinin altında yatan canlı dini uyandırmaya çalışmıştır; Pound bunu, okurların dikkatini Akdeniz çukurunda bu uygarlığın canlı olduğu çağlara ve böylesi bir yaşamın gerçekleştirilebildiği koşullara çekerek yapmıştır. Bu bakımdan Pound, Kung'un aynı ölçüde çürümüş kendi çağında yaptığını yapmaktadır.

Pound'un tarihten ne anladığını düzene sokmaya çalışmak yanlış bir şey olur. Ne var ki, burada bu yanlışı yapmak zorundayız Pound'un başlıca fikirleri şunlardı

1. Tarih olaysal ve çevrimsel olma eğilimindedir; ne son ve sürekli bir uygarlığa doğru yükseliş vardır, ne de insanların doğayla barış ve uyum içinde yaşadıkları bir zamandan daha kötü zamanlara doğru bir düşüş. Uygarlıklar doğmuştur, uygarlıklar yıkılmıştır

Pound 'iyi' geçmişe karşı 'kötü' şimdiyi koymaz. Üç büyük uygarlık çöküşü şunlardır İskender'in Makedonya uygarlığının çöküşü, Roma imparatorluğunun yıkılışı, 1500'den sonra İtalya'nın çöküşü. (*Polite Essays*, s. 192)

2. Cennetsi (Eleusinian) bir erke olmadan uygarlıklar oluşamaz. Kungça bir düzen olmazsa, kendi kendilerini dağıtırlar. Uygarlıklar, bu iki gücün – çabalayıcı ve düzenleyici – bir dengeye ulaştığı zamanlarda ortaya çıkar ve sürekli olurlar.

3. Herhangi bir toplumun sağlıklı olup olmadığını belirlemekte en yararlı iki eksen, para uygulamalarının ve sanatların – özellikle sözlü sanatların – incelenmesidir. Paranın ve dilin kötü kullanılması toplumsal hastalığın kesin belirtileridir.

4. Yirminci yüzyıldaki batılılara göre, İtalyan Rönesansı, herhangi bir uygarlığın geçirebileceği değişikliklerin incelenebileceği en iyi örnektir. Eylem, tümüyle görülebilecek ölçüde küçük bir alanda geçmiştir. Uygarlığın temeli, zaman içinde anlaşılamayacak ya da akıl karıştıracak ölçüde garip ve uzak değildir; kanıtlar – hem tarihsel belgeler hem de sanatsal anıtlar biçiminde – çoktur ve bilinen şeylerdir. Üstelik, İtalyan uygarlığını doğuran ve zayıflatan eylemlerin sonuçlarında bizim de payımız olduğuna göre, bu özellikle yerinde bir incelemedir.

5. Bununla birlikte Akdeniz çevresinde oluşanlar, daha uzak ama aynı ölçüde önemli öteki kültür-yayılma merkezinde, Çin'de olanları bir yana bıraktırmamalıdır bize. Aslında, Çin tarihinin daha geniş olması ve Avrupa'da tanınmaması bu tarihe *Canto'lar*'da İtalyan Rönesansı'na verilenden daha ayrıntılı ve daha esaslı bir yer verilmesini gerektirmektedir.

6. Avrupa'nın çöküşü hızlanırken (açıkça görülebilecek nedenlerden ötürü başarısızlığa uğrayan bir deneydir bu) toplumsal yenilenmede bir deney ve kendine özgü sorunlarıyla yirminci yüzyılda bir örnek olarak oluşan Birleşik Devletler'e özel bir dikkat göstermek gerekir.

7. Tarihi incelersek, devletlerin şu dört biçimde yönetildiğini görürüz I. Eylemci ama yeterince sorumluluk taşımayan bireylerce; II. Temsilci bir örgütçe; III. Tekelci parababalarınca; IV. Aydın bankacı-yöneticilerle.

8. Yirminci Yüzyılda tarihçinin görevi, siyasal düzende şimdiki

III'ün yerine özlenen II ve IV'ü getirecek değişikliği yaratmada yardımcı olmaktır. Sonra tarihçinin sorumluluğu sonsuzdur; çünkü "Şimdi, bilinmez olduğundan, 'ona ışık tutmak için', karşılaştığımız şeyleri doğuran sürecin nasıl bir şey olduğunu anlayabilmek için, geçmeşin bildiğimiz parçacıkları arasında dönüp durmaktayız." (*Guide to Kulchur,* s. 129).

Guide'dan ya da *Canto'lar*'dan bir tarih görüşü çıkarılabilir, açıkça bellidir bu; oysa bir *Odisseia* ya da *Commedia*'dan başka bir şey değildir karşımızdaki; Spengler ya da Toynbee'nin düzenlediği tarihsel bir öykü değildir. Çünkü Pound'un görüşü, kapalı olarak belirtildiği biçimiyle, şudur : "Tüm bilgi, gerçeklik atomlarının yağmurundan toplanır." (*Guide*, s. 98) Sonra "gerçek bilgi doğal insana parça parça gelir. Birazcık ordan, birazcık burdan; her zaman uygun olan bir yerden, güvenlikle, yedikleriyle, ya da zevkleriyle birlikte." (*Guide*, s. 99) Pound, bir dizi gerçeğin alttan 'birleştirici bir amaç ya da akımla' birbirine bağlanabileceğini, böylelikle eğitimi çabuklaştırabileceğini kabul eder; ne var ki, yöntemi çok özgür bir genelleme kullanmayı gerektireceğinden ve böylece eğitimden uzaklaşıp zorla-kabul-ettirmeye kayacağından korkar. Pound'un çabası, bir orta yol tutturmak olacaktır: gerçek atomları yağdıracaktır okurun üstüne, fikirler izlenecektir, kavramların gelişmesi araştırılacaktır, belli bir zamanın duyarlığının niteliği ya da eğitimi ayrılıp incelenecektir, tarihteki koşutluklar saptanacaktır, bütün bunlar yapılacaktır ve *exempla* olarak tarihsel kişiler ve örnek olaylar üzerine yoğunlaşılarak mümkün olduğu kadar canlı bir biçimde yapılacaktır.

Öyleyse Pound, bir canto'yu kurarken imgeci-ideogramcı yöntemi kullanacaktır. İlk ögesi, düzyazısal bir bildirinin (bazan kesinlikle, bazan geçici olarak) çıkarılabileceği bir imge olacaktır. Bütün ya da yarım, başka bir imge konacaktır birincisinin karşısına. Gene, burada imgenin anlamıyla ilgili bir açıklamada bulunulabilir. Ve bundan sonra, bu özel karşıtlama gerçeğinden bir şey öğrenilebilir. Çünkü bu, rastlantısal olarak yapılmış bir şey değildir elbette.

Çeviren Yurdanur Salman

PİSA CANTO'LARI

David W. Evans

Ezra Pound'un *Pisa Canto'ları*'na her yaklaşma çabasına belli bir dikkatle girişmek gerekir. *Canto'lar*'ı düşünürsek, Pound'un adının geçmesiyle bile, siyasal duyarlıklar alevlenebilir; sonra, *Canto'lar*'ın bir bölüğünün kendi başına bir bütün olarak incelenmek üzere ayrılması da estetik duyarlıkları aynı ölçüde güçlü bir tepkiye itebilir. Oysa gerçek sorun, estetik Scylla'sının yanından geçerken siyasal Charybdis'ten korunmak değil, daha çok İtalya'daki tutukluluğu sırasında yazılan on bir kantonun, – Mauberly çevrimini de dışarda bırakmadan – *Pisa Canto'ları*'nın birlikte ele alındıklarında Pound'un en bütünleşmiş, en sıkı biçimde dokunmuş tek bir düzenlemesi olduğunu kanıtlamaktır. Güç bir iştir bu, çünkü Pound'u eleştirenler *Canto'ları*'nın bütününü ya da bölük bölük parçalarını düzensiz bir yapıyla suçlamakta nerdeyse birleşmektedirler. Pound'un 'oldukça uzun' büyük şiiriyle sık sık bir arada duyulan sözcük 'karışıklık'tır...

Bu demi çok duman arasında elbette biraz ateş vardır; ama belki de *Canto'lar*'daki bu üzücü düzensizlik biraz da görüşe bağlıdır. Gerçekten de hiç değilse *Pisa Canto'ları*'nda bir düzen örgütü vardır; bu örgütün, efsanenin somutlaşmasıyla, Konfüçyüs ahlakıyla, Homerosça hevesle, Ovidius'un *Uretomarphoses*'iyle, Rönesans görkemiyle, Ekonomik dido'larla, giderek 'eyleme dökülen fikirler' üzerine söylenen bir alay şeyle hemen hiç ilgisi yok gibidir. Bu düzen örgütü daha çok, şiirin, içinde yazıldığı acaip koşullardan doğmuştur. Bir düzeyde yapıtın, klasik anlamda bir savı bile vardır; düzen gerektiren bundan güçlü ne olabilir? Yaşamı boyunca "delikanlı gibi kütür kütür" oldu, ben-merkezli yaşlı bir adam, savaş sonunda düşmanın propagandasını yapmaktan suçlanan birisi, 1945'te İtalya'da Amerikan kuvvetlerince tutuklanıyor. Pisa yakınlarındaki ordu disiplin barakalarına kapatılıyor ve orada hırsızlardan da kötü suçlular arasında, kültürlü bir Barabbas olduğundan, anılarını düzenlemesine, yaşam üzerine düşünmesine ve kafasının içinde bulunduğu karışıklıktan, içinde bulunduğu umutsuzlukla ne çıkarabilirse, onları çıkarmasına izin veriliyor.

"Carne-ross" bir yana, bu canto'ların sırası, o çok bilinçli duygusal birlik bozulmadan, yok edilmeden, değiştirilemez – bu, Sophokles'in trajedilerine benzer bir düzenlemedir. Yapıta, yanlış olarak monolog denmiştir. Oysa monolog değildir yapıt. Tutukluların ve nöbetçilerin yorumlarını düşünürsek, "helada geçen espirili diyaloğu" alırsak, geriye dönerek anımsanan konuşmaları bir yana bıraksak da, Pound'un imgelemi bütün'e öylesine bir dramatik yoğunluk katıyor ki, canto'larm her dizesinden canlılık fışkırıyor. Eylem, büyük ölçüde zihinsel bir eylem olsa da, gittikçe yükselen bir eğri çiziyor; burada umutsuzluğa karşı savaşma belgeleniyor; bir olaydan ötekine, Pound'un ölüm hücrelerinde, "darağacının gölgesi beklerken" gerçekten yaşadığının bilincine varıyoruz; sonunun ne olacağını gerçekten bilmediğini anlıyoruz. Uğursuzluk havası "iki kez çarmıha gerilen" Mussolini'nin adıyla hemen hemen aynı zamanda ve ikinci kez soruşturmada duyuluyor :

o eski yolları gene göreceğiz,
sorgu, belki
ama hiçbir şey daha az olası değil...

Bu uğursuzluk havası, "dün cinayetten ve kesip biçerek ırza geçmekten asılan" tutuklu Till'in adının her geçişinde, dış dünyayla ilişkinin yitirilmesinin yoğunlaştığı zamanlarda ortaya çıkıyor :

Ah beyaz göğüslü kırlangıç, Allah kahretsin,
başka kimse haber taşımıyor...

Bu yıkım ortamına karşı – keskin, alaycı bir zekâyla yumuşatılmış ve "yok edilmiş yürek"in gözüpekliğiyle dayanılır kılınmış olsa da gene yıkımdır bu – umutsuz bir arayış, yüreklendirici bir kuvvet arayışı ilerler yavaş yavaş; yarı-dalgın düşlemeleri hızlandırır, özyaşamsal anıları bir acele duygusuyla belirginleştirir. Bu sürç, bir ruh arayışını da içine alır; Pound burada alışkanlıklarına uyarak Fransızca'ya döner; yoksa kendine-acıma ya da yakışık almaz bir duygululuk gibi görünecek şeyleri saklamak için, "Tard, très tard je t'ai connue, la Tristesse", diye yazar, ya da kötü bir itiraf anında, "J'ai eu pitié des autres / probablement pas assez, ve zaman oldu işime geldi

bu." der. "Hiçbir yere götüremediği" şeylerin listesini tutar; kırmızı deri defter, okaliptüs çekirdeği, "gözleri kaplanlara benzeyen" Kassandra'nın görüntüsü. Ve soruları hep böyle sürer gider "Daha derin bir şey arayalım mı, yoksa bu mu son?" ya da "Dünya yeniden rayına oturacak mı bir daha / çok gizli soruyorum sana oturacak mı?" Sonra, yanıt gibi görünen şeyler ("hiç suç işlemedim eskiden orada/evet küçük bir cürüm" ya da "Hayır, hiçbir şey yapmayacaklar size") geldiğinde bunlar boş bir güvenle yankılanır.

Bu ışık altında bakılırsa, yapıt, çok renkli bir yamalı bohça değildir. Pound özlü bir şairdir; sonra *Pisa Canto'ları*'na koyduklarının hemen hepsi gerekli şeylerdir. Anımsanan yerlerin, yüzlerin ve olayların eldeki konuyla yakından ilgisi vardır; "duyulmamış" olduğuna gerçekten üzülen ve altmış yıl sonra, dünyasının ayağının altından çekilip alındığını farkeden adamın çıkmazı; kısaca "üzerinde güneşin battığı" bir adam. Ayrıntıların büyütülmesi, üstelik, çoğu zaman görünüşte öneminin küçük olması yüzünden anı üstüne anı yığılması, geldiğinde doruğu çok daha etkili kılıyor. Çünkü yapıt, gerçekten bir karar noktasına doğru ilerliyor; o noktada Pound, kafasındaki karışıklığı çözüyor ve bir an kendisini kendisinin önünde – dünya önünde değilse bile – haklı çıkarmayı başarıyor. Bu doruğa LXXXI inci Canto'nun o pırıl pırıl söylenişinde ulaşılıyor ve bu canto Pound'un en güzel dizelerinden ikisiyle başlıyor : "Kalır seninle gerçekten neyi seversen / gerisi boş." Bu, gittikçe artan bir yoğunlukla o buyruk veren "sıyır at kof benliğini / sıyır at dedim"e yükseliyor ve o kıvançlı, kesin sonda bütünleniyor :

> Ama hiçbir şey yapmamaktansa yapmış olmak
> bu boş benlik değildir bak.
> Toplamak canlı bir geleneği havadan
> fethedilmemiş bir yalımı güzel yaşlı bir gözden ya da
> Bu kof benlik değildir bak.
> Yapmamaktadır, ordadır asıl yanılgı,
> asıl yanılgı bocalayan çekingenliktedir.

Bu, duygusal bakımdan tüketici yükseklikten sonra doğal bir düşüş gelir. Örneğin LXXXII'inci Canto o "ölümün yalnızlığı çöktü üstume / (saat 3'te öğleden sonra, bir an)" dizelerinin zorlanmış ra-

hatlığıyla belirlenir. LXXXII. Canto, şu dizede, titreşen, katıca denetlenmiş bir olumsuzlama gücü taşır "o gün başka bir şey yazmadım" ve sonunda "Yat, Derry-yat / Ah, bırak dinlensin ihtiyar" gelir. Son canto'da, "bütün bu güzelliklerden bir şey çıkmalı" umuduyla "yeşil evrene" son bir yakarışta bulunulur. Daha kötü ellerde tüm yapıt birçok yerde açıklılığa düşebilirdi. Pound'un elinde olmuyor bu, çünkü yapıttan, en son çözümlemede suç ya da suçsuzluk sorunlarından çok ayrı olarak, kahredici bir baskı altında bir insan ruhunun çok etkileyici portresi beliriyor.

Pisa Canto'ları'nda canlı bir biçimde etkili ikinci bir düzenleme yolu da zamanın sıralanışına sıkı sıkıya bağlılıktır. *Pisa Canto'ları*'nın birincisi LXXXIV. Canto, Mussolini'nin sonu üzerine acı bir yorumla başlar ve canto sona ermeden okur, Pound'un 25 Haziran 1945 tarihli "Time" dergisini gördüğünü, Bastille gününün, Temmuz'un on dördünün gelip geçtiğini, "Taishan'ın kuzeyindeki tepe kıpkızıl", anlar. Dizinin sonuncusu olan LXXXIV. Canto, 8 Ekim'de başlar ve tutuklu çadırlarına kırağı düşmesiyle biter. Tarihler bundan daha sağlam bir biçimde saptanamazdı. Sonra bu başlangıçla bu son arasında, günlerin ve saatlerin ağır akışı tek tek cantoların önemli bir yapısal ögesi olarak kullanılmıştır. Zaman, ince, kesin ve harika bir biçimde değişik yollarla verilmiştir. "Safa geldin ey ağustos böceği, gürültücüm, ama ötmemelisin/yat borusundan sonra." Ya da gene, "köşedeki kazığa düşüyor çadırın tepesinin gölgesi / saati gösteriyor," ya da güneşi aydınlatınca Batı'daki rafları ve taburları / bulut bulut üstüne / Yaşlı Ez battaniyelerini katladı..." Gene Fransızcaya kayarak, 'au bout desmes forces' bulduğu şöyle anlar bile vardır "rüzgâr, kuğunun inişinden daha hafif" ve "gün hiç kıpırdamıyor"

Oysa burada hareket vardır ve hareket zaman içinde ileri doğrudur. Savaş Ağustos'ta sona erer ve Pound bunu kamptaki özel hücresinde duyar. Sonra yağmurlar başlar; yazın bittiğini, sonbaharın başladığını gösteren yağmurlar. Kampta hayat sürmektedir, sabah içtimaları, hasta ziyaretleri, engelli çitin çevresinde yapılanlar – "dikenli teli tutan uzunlu kısalı kazıklar" Talim eden askerlerin adımlarını sayarken söyledikleri "Hop-iki-üç-dört"leri, çadırında Pound'a dek gelir ve onda "*Hot-hole hep cat*"e dönüştürülür; bu da sonra, yemek istemeye gelen kamp kedisinde, alaylı ve harikulade bir kay-

dırmayla, yumuşak bir biçimde şiirinin içine sokulmasını sağlar. *Pisa Canto'ları* boyunca böyle birçok çevik geçiş, "bir üslupçu olan eski elin", ustalığından, hiçbir şey yitirmediğini göstermek için yapılmıştır ve bu gerçekten kanıtlanır.

Pound "eski eşya sandığından masa"sında yazar; bu onu, "yerden kurtarmak" için karaderili tutuklulardan birisi tarafından şu terslemeli öğütle yapılmıştır, "Bunu benim yaptığımı sakın ola kimseye söyleme." Çadırından dışarı, "rutubet kemiklerini yesin diye" çevresine kazılan çukurun ötesindekilere, bakarak, Pound, doğanın küçük canlılarını gözler; "bambu biçimli otlar, yağmurdan sonra nane kokusu, ve ötede Pisa tepeleri" Güzelliği doğrulukla vermesi, yazdığı betimlemelerin gerçekliği eksiksizdir, biraz da soluk kesicidir. Bu canto'larda Pound'un, ilk yapıtlarının salt edebî doğa türünden, yapay doğadan ayrılıp ileriye doğru bir dev adımı attığı farkedilmemiş gibidir. Pisa'dan önce Pound için doğa betimlemeleri zaman zaman T. S. Eliot'ın *East Coker*'da zekice alaya aldığı betimlemelere benzerdi; kendi başına beğenilecek – örneğin, "ilk karla dolu yediveren güller" gibi bir dize – oysa birlikte hafif bir uğraşılmış yalancılık havası taşıyan betimlemeler. Belki de *Pisa Canto'ları*'ndaki değişiklik, "açık olan şeyleri belirlemeler" en azından aslına-uygunluktur. İnandırıcıdır Pound. Karanlıkta yatmış ve "Kassandra gibi çılgın" rüzgârın "çadır kapaklarıyla" oynayışını dinlemiştir. Bataklıkların üstünde sesin, "bir duman boğuntusu getirerek" yükselmesini seyretmiş ve görmüştür "sendeler gibi giden karıncaları/sabah güneşi... gölgelerini hapsedince" Gökyüzünü seyretmiştir "okyanus gibi ıslak / sıvı kurşunla akarak" ve günbatımını – "büyük terzi"yi – seyretmiştir.

Sonra küçük doğasal olgulara eğilmiştir, kertenkelelere ve karıncalara; bir zamanlar ilâhi yazarının tepelere baktığına benzer bir bakışla, güç almak için bakar ve algılarından bazıları – örneğin, yeni doğmuş eşekarısının annesinin şişe-biçimli yuvasından inişindeki küçük dram –, yirminci yüzyıl edebiyatında eşi bulunmayan şeylerdir. Elbette bunlar, ince bir amaca hizmet eder; çünkü bunlar, güzel müzik cümlelerinin ritmik tutarlığıyla şiir içinde gene gene ortaya çıkarken, hiç durmadan tutukevi havasının sarsıcı karşı-sesiyle bölünür. Örneğin bataklıktan yükselen sesi söyleyen dizenin hemen arkasından, ötesinde "karışıklık ve hiçlik" olan "şarampol"dan söz edilir.

Pound "tutukluluğu öğrenen tutuklular arasında" olduğunu, "tutukevi koğuşlarının bir tutsak gemisinin güvertesine" benzediğini ve Puritan Bunyan'dan çok şövalye Lovelace'i hatırlayarak, bahçe kapısının önünde Althea'nın bulunmadığını unutur. Bu iyi bildiğimiz karşıtlar oyunudur; karayı beyaza, ışığı karanlığa, umudu umutsuzluğa karşı koymak. Bu oyun, Thomas Gray, "sessiz sönük Milton'ı," vatan kanının suçunu taşımayan Cromwell'i kutlarken de aynıydı. Gray de, Pound da *Odisseia*'yı okuduklarından birbirlerinden hiç de çok uzak değildirler; bu yakınlık, Pound'un "Man of no fortune and with a name to come"ıyla Gray'in Ağıt'ının mezartaşı dizisi "A Youth to Fortune and to Fame Unknown" karşılaştırıldığında görülebilir. Hiçbir yerde karşıtlık oyunu daha büyük bir incelikle kullanılmamıştır; ve *Pisa Canto'ları*'nda, bu düzen getirici bir yol olarak büyük bir ustalıkla kullanılmıştır. Kendi başına, duygusal bağlamın düzenlenmesinden, zamanın işlenmesinden hiç de daha az önemli olmayan karşıtlık burada, üçüncü ve büyük bir birleştirici öğe olarak iş görür.

Elbette *Pisa Canto'ları*'nın, Pound'un o büyük bitmemiş magnum opusunda doğal bir yeri vardır. Bu cantolar öncekilere metamorfik temanın sürekli gelişmesiyle, en azından gittikçe daha çok belirginleşen, ideogramların daha çok kullanılmasıyla, daha yakında olan ve daha kişisel bir cehennem türüne inişle bağlıdırlar. Oysa kendi değerleriyle ele alındıklarında ve bir bütün olarak düşünüldüklerinde *Pisa Canto'ları* her şeyden önce bir tutukluluk şiiridir; bu tür, Pisa'dan çok da uzak olmayan Alvanzano'daki hücresinde Boethius'un felsefeye ilk sevgi övgüleri yaktığı zamandan bu yana edebiyatta oldukça önemli bir yer almıştır. Gerçek olsun, düşlenmiş olsun, devlete karşı işlenen suç, tarihinin yapraklarını süsler; Ezra Pound'unki, acıklı bir biçimde çözümlenmeden kalmıştır; oysa savaşın gereklerinden dolayı, toplama kampları ve tutukevi şarampolları yirminci yüzyılın oldukça belirgin simgeleri olmuştur – ne denli büyük olursa olsun, Manzanar'la Buchenwald arasındaki ayrım ancak bir derece ayrımıdır. Birçok yazar, örneğin özellikle Arthur Koestler, bu simgeyi düzyazıda yaşatmaya çalışmıştır; bu da, ölümsüzleştirmese bile, bu çağın tadını saklayıp sonraki kuşaklara ulaştıracaktır. Büyük şairler arasındaysa yalnız Ezra Pound bu simgeyi, bu yaşantıyı şiirde yaşatmak gibi mutsuz bir üstünlüğe sahiptir. Üzerlerine

başka ne söylenirse söylensin, ki söylenecek daha çok şey var, *Pisa Canto'ları* çağdaş insanlık durumunun bir yanı üzerine yazılmış çok etkileyici bir düşünce şiiridir.

Çeviren : Yurdanur Salman

CANTO'LARA KISA GİRİŞ

Ezra Pound, Canto'lara 1920'lerin sonlarında başlamış, 1930 yılında ilk otuzu bir kitapta toplu olarak basılmıştı. 1972 yılının son aylarında ölüşüne dek, çeşitli yazıların, çevirilerin dışında tek şiir uğraşısı Canto'lar oldu. 1970'de, Amerika'da basılan bir "Toplu Canto'lar" kitabında 117 Canto yer alıyordu. Gene de bitmiş bir kitap değildi bu, dergilerde daha sonraki numaraları taşıyan Canto bölümleri yayımlanmıştı.

"Canto'lar" dünya edebiyatında benzeri olmayan bir şiirler demetidir. "Demetidir" dedik çünkü, bu yapıt, bir uzun şiir değildir. Dante'nin üçlüsü, Kazancakis'in *Odisseia*'sı, Chaucer'ın "Canterbury Hikâyeleri"i, daha da eskilerde Homer'in, Vergilius'un uzun şiirleri, bir öykünün ya da bir konunun bir bölümden ötekine geliştirilmesidir. Pound'sa "Canto'lar"ında hiçbir öyküyü geliştirmediği gibi, aksine, ortaya çıkan öyküleri sürekli olarak kırar. "Canto'lar"m bir öyküsü varsa, bu kuşkusuz eski Yunan ve Roma'dan eski Çin'e, Rönesans İtalya'sından Eski Mısır'a dek, bütün dünyanın çok kişisel bir kültür tarihidir. Pound "Canto'lar"ından herhangi birine Yunanca bir alıntıyla başlar, Latin metinlerinden alınmış bir Anadolu mitolojisi anlatmaya girişir, birden Rönesans İtalya'sına geçer, bilmem kimin bilmem kime yazdığı, bir iş mektubundan bir alıntı yapar, 1910'larda Paris'te tanıdığı bir kişinin adını anar, olağanüstü güzellikte bir imgeci şiir örneği verirken, T'Ang soyu Hanlarından birinden söz eder... Bu ilk bakışta bir "şekilsizlik" gibi gelebilir. Gerçekte, Pound, hep, pulu ayrıca kendi içinde resimlenmiş bir büyük mozaik kurmaktadır. Bu "yapısızlık" sadece tek tek Canto'larda görülmez. Gene uzun şiir geleneğinin aksine, her Canto bir bütünün bölümü değildir. Ozan-Eleştirmen Allen Tate, bir yazısında, "Bu yapıttan söz ederken, 'Canto'ların XX. Canto'su' demek zorunluğu şaşırtıcı bir gerçektir; hep 'Canto'lar'ın bir Canto'su var, *Divina Commedia*'nın Purgatorio'su gibi, belli bir yapıtın XX. Canto'su gibi bir durum yok ortada," demektedir.

Ezra Pound bu dev yapıtını yayımlarken "Canto'lar"ın bazı bölümlerine çeşitli adlar vermiştir. Örneğin LXXIV LXXXIV "The Pisan Cantos" adını taşır. Ozanı pek tutmayan eleştirmenler bile bu kitabı, çağın en önemli şiirlerinden biri saymaktadır. Pound bu şiirlere, İtalya'da tutukluyken, idamını beklerken başlamış, sonra da bir akıl hastanesinde tamamlamıştır. Öteki "Canto'lar"da arada bir görülen bilginin bilgi olarak verilmesi burada ortadan kalkmıştır. Pound, o zamana dek geçen kişisel ve kültürel yaşamını gözden geçirmektedir sanki.

Güç bir şiirdir "Canto'lar" ama kapalı bir şiir değildir. Pound, gençlik yıllarında öncülüğünü yaptığı "İmgeciliği" sonuna dek götürmüştür. Örneğin, "Bir ışık kımıldar güney kıyısında göğün" dizesi bir görüntü, bir betimleme olmaktan başka bir alt anlam taşımaz. Şiirleri dolduran özel adlara, alıntılara gelince Bunların kaynağını, özel durumunu, anlamlarını bilmeden de tad alınabilir şiirden, Eliot'un da dediği gibi.

SEÇİLMİŞ CANTO'LAR

CANTO I

And then went down to the ship,
Set keel to breakers, forth on the godly sea, and
We set up mast and sail on that swart ship,
Bore sheep aboard her, and our bodies also
Heavy with weeping, so winds from sternward
Bore us out onward with bellying canvas,
Circe's this craft, the trim-coifed goddess.
Then sat we amidships, wind jamming the tiller,
Thus with stretched sail, we went over sea till day's end.
Sun to his slumber, shadows o'er all the ocean,
Came we then to the bounds of deepest water,
To the Kimmerian lands, and poepled cities
Covered with close-webbed mist, unpiercèd ever
With glitter of sun-rays
Nor with stars stretched, nor looking back from heaven
Swartest night stretched over wretched men there.
The ocean flowing backward, came we then to the place
Aforesaid by Circe.
Here did they rites, Perimedes and Eurylochus,
And drawing sword from my hip
I dug the ell-square pitkin;
Poured we libations unto each the dead,
First mead and then sweet wine, water mixed with white flour.
Then prayed I many a prayer to the sickly death's-heads;
As set in Ithaca, sterile bulls of the best
For sacrifice, heaping the pyre with goods,
A sheep to Tiresias only, black and a bell-sheep.
Dark blood flowed in the fosse,
Souls out of Erebus, cadaverous dead, of brides,
Of youths and of the old who had borne much;
Souls stained with recent tears, girls tender,
Men many, mauled with bronze lance heads.
Battle spoil, bearing yet dreory arms,
These many crowded about me; with shouting,
Pallor upon me, cried to my men for more beasts;
Slaughtered the herds, sheep slain of bronze;

CANTO I

Ve indik sonra gemiye,
Burun verdik yarılan sulara, tanrısal denize, ve
Direk çektik, yelken açtık, esmer gemide,
Yükleyip koyunlarımızı, gövdelerimizi de
Ağlamaktan yorgun düşmüş, kıça verdik rüzgârı,
Çekti götürdü bizi koca karınlı yelkenler,
Kirke'nin işi bu, tanrıçanın, hotozu süslü.
Yele verdik yekeyi, çöktük sonra orta yerine geminin,
Yürüdük denizi, gerip yelkenleri, düşene dek gün
Gömüldü güneş uykusuna, kapladı gölgeler Okeanos'u,
Geldik sonra sınırına, çok derin denizlerin,
Kimmerlerin ülkesine ve insan dolu kentlere
Bürünmüş sise, sık dokulu ve hiç delinmemiş
Işıltısı ile güneşin,
Çekmemiş yıldızlarını, ne de gökten bakan
En esmer gece kaplamamış, yitik insanları.
Geriye aktı durdu Okeanos ve sonra geldik biz
Kirke'nin dediği o yere.
Perimedes ve Eurylokhos burada katıldı törene,
Ve çekip kılıcımı kalçamdan
Çukur kazdım eni boyu bir arşın
Ve sundu adadığını herbirimiz ölüsüne,
Bal, tatlı şarap, ak unla karılmış su.
Yakardım sonra göçük ölülerin adına;
İthaka'daki gibi, en iyisini kurbanlık boğaların
Ve daha bir yığın şeyi, koyduk ölü ateşine,
Bir koyun da Teiresias'a başı sürünün ve kara.
Boşandı kara kan çukura,
Boşalıp ruhlar Erebos'tan, kokuşmuş ölüleri taze gelinlerin,
Delikanlıların ve dölü bol ihtiyarların,
Gözyaşlarıyla daha yeni lekelenmiş ruhlar, körpe kızlar,
Daha bir sürü adam, tunç başları ile örselenmiş mızrakların,
Savaş artıkları, bitkin hâlâ kolları,
Sardılar çevremi, bağırıp çığlık çığlığa,
Solmuş yüzüm, daha çok kurban istediler adamlarımdan;
Sürüler dolusu kurban kesmiş, öldürmüşlerdi kuzuları tunç bıçaklarla,

Poured ointment, cried to the gods,
To Pluto the strong, and praised Proserpine;
Unsheathed the narrow sword,
I sat to keep off the impetuous impotent dead,
Till I should hear Tiresias.
but first Elpenor came, our friend Elpenor,
Unburied, cast on the wide earth,
Limbs that we left in the house of Circe,
Unwept, unwrapped in sepulchre, since toils urged other.
Pitiful spirit. And I cried in hurried speech:
'Elpenor, how art thou come to this dark coast?
'Cam'st thou afoot, outstripping seamen?'
And he in heavy speech:
'Ill fate and abundaut wine. I slept in Circe's ingle.
'Going down the long ladder unguarded,
'I fell against the buttress,
'Shattered the nape-nerve, the soul sought Avernus.
'But thou, O King, I bid remember me, unwept, unburied,
'Heap up mine arms, be tomb by sea-bord, and inscribed:
'*A man of no fortune, and with a name to come.*
'And set my oar up, that I swung mid fellows.'

And Anticlea came, whom I beat off, and then Tiresias Theban,
Holding his golden wand, knew me, and spoke first :
'A second time? why? man of ill star,
'Facing the sunless dead and this joyless region?
'Stand from the fosse, leave me my bloody bever
'For soothsay.'
And stepped back,
And he strong with the blood, said then: 'Odysseus
'Shalt return through spiteful Neptune, over dark seas,
'Lose all companions.' Then Anticlea came.
Lie quiet Divus. I mean, that is Andreas Divus,
In officina Wecheli, 1538, out of Homer.
And he sailed, by Sirens and thence outward and away
And unto Circe.

Güzel kokular dökmüşler, yakarmışlardı tanrılara,
Güçlü Hades'e, övülen Persephoneia'ya;
Sıyırdım kınından dar kılıcımı,
Durdum o zaman uzak tutmaya azılı kısır ölümü,
Duyana dek Teiresias'ı,
Elpenor geldi önce, dostumuz Elpenor,
Gömülmemiş, serilip kaldığında sonsuz toprakta,
Gövdesini bırakmıştık Kirke'nin evinde,
Ağlanmamış, kefelenmemiş bir yığın iş-güç yüzünden.
Acınası ruh. Bağırarak hızlı hızlı dedim ki sonra :
'Elpenor, sen nasıl geldin bu karanlık kıyıya?'
'Yürüyerek mi? Geçerek denizleri?"
Ve o da ağır ağır dedi ki :
'Kötü kader ve bol şarap. Uyudum Kirke'nin ocağında.
'İnerken korkuluksuz uzun merdiveni,
'Düştüm payandaya,
'Ense kökümü parçaladım, aradı Ruh Avernus'u.
'Ama sen ey kral, unutma, gömülmemiş, ardından ağlanmamış beni,
'Yığ silâhlarımı, deniz kıyısında olsun mezarım, ve yazılsın :
'*Kara bahtlı bir adam, sürüp gelecek adı*
'Ve sapla dostlarla birlikte çektiğim küreği.'

Ve Antikleia geldi, çok çektirdiğim, sonra Thebaili Teiresias
Taşıyarak altın âsasını, bilen beni ve o konuştu önce :
'Gene mi? Bir ikinci kez? Neden, yıldızı kötü adam,
'Geliyorsun yüz yüze güneşsiz ölümle, bu mutsuz yere?
'Çekil çukurun başından, bırak bana kanlı içkimi,
'Anlatayım sana geleceği.'
Ve bir adım geri çekildim,
Ve o güç alıp kandan, dedi ki, Odysseus,
'Dönecek, kin dolu Neptune'yi yarıp, aşarak karanlık denizleri.
'Yitirecek bütün arkadaşlarını.' Sonra Antikleia geldi.
Yat huzur içinde Divus, Andreas Divus, sözünü ettiğim,
Officina Wecheli'de, 1538, geçmez Homeros'ta.
Ve yelken açtı, sirenleri geçip yürüdü gitti,
Kirke'ye kadar.

Venerandam,
In the Cretan's phrase, with the golden crown, Aphrodite,
Cypri munimenta sortita est, mirthful, oricalchi, with golden
Girdles and breast bands, thou with dark eyelids
Bearing the golden bough of Argicida. So that :

Venerandam,
Giritlilerin dilinde, altın taçlı Aphrodite,
Cypri munimenta sortita est, şen, orichalchi, altından
kuşağı ve göğüs başı, sen ey gözkapakları sürmeli olan,
Argiciada'nın altın dalını taşıyan. Böylece :

Çevirenler : İlhan Berk-Güven Turan

CANTO II

Hang it all, Robert Browning,
there can be but the one 'sordello'
But Sordello, and my Sordello?
Lo Sordels si fo di Mantovana.
So-shu churned in the sea.
Seal sports in the spray-whited circles of cliff-wash,
Sleek head, daughter of Lir,
eyes of Picasso
Under black fur-hood, lithe daughter of Ocean;
And the wave runs in the beach-groove:
'Eleanor, ἑλέναυδ and ἑλέπτσλιδ!'
And poor old Homer blind, blind, as a bat,
Ear, ear for the sea-surge, murmur of old men's voices:
'Let her go back to the ships,
Back among Grecian faces, lest evil come on our own,
Evil and further evil, and a curse cursed on our children,
Moves, yes she moves like a goddess
And has the face of a god
and the voice of Schoeney's daughters,
And doom goes with her in walking,
Let her go back to the ships,
back among Grecian voices.'
That by the beach-run, Tyro,
Twisted arms of the sea-god,
Lithe sinews of water, gripping her, cross-hold,
And the blue-gray glass of the wave tents them,
Glarse azure of water, cold-welter, close cover.
Quiet sun-tawny sand-stretch,
The gulls broad out their wings,
nipping between the splay feathers;
Snipe come for their bath,
bend out their wing-joints,
Spread wet wings to the sun-film,
And by Scios,
to left of the Naxos passage,
Naviform rock overgrown,

CANTO II

Boşver yahu, Robert Browning,
ancak bir tek 'Sordello' vardır.
Bir tek Sordello, o da benim Sordello'm mu?
Lo sordels si fo di Mantovana.
So-şu denizde anaforlandı.
Uçurumun dibinde beyaz köpüklü halkalarda fok oyunları,
Islak kafalı, Lir kızı,
Picasso gözlü
Kara, kürkten başlık altında, Okyanus'un çevik kızı;
Ve dalga kızı oyuklarında koşar :
'Eleanor, ἐλέυαυδ ve ἐλέπτσλιδ!'
Ve zavallı kör Homer, yarasa gibi kör,
Dinle, kulak ver yükselişine denizin, mırıltılarına ihtiyarların :
'Bırakın onu gemilere dönsün,
Yunanlı yüzlerin yanma ki bıraksın kötülük yakamızı,
Kötülük, daha bir kötülük, ve hep lanetlenmiş çocuklarımızın üstüne,
Geliyor işte, o, evet, bir tanrıça gibi geliyor o
Ve yüzü bir tanrı yüzü
ve sesi Schoeney'in kızlarının sesi,
Ve acı son ardı sıra geliyor,
Bırakın gemilere dönsün,
Yanına Yunanlı seslerin.'
Kıyının yanındaki, Tyro,
Deniz-tanrısı bükümlü kolları,
Suyun çevik sinirleri, sımsıkı tutup yakalıyor onu
Ve dalganın bozmavi camı örtüyor onları,
Suyun saydam mavisi, soğuk çalkantı, yapışkan örtü.
Dingin güneşle tavlanmış kumluk,
Kanatlarını geriyor martılar,
bir şeyler gagalıyorlar açılmış tüyleri arasında;
Yıkanmağa geliyor yağmur kuşları,
büküp kanatlarını,
Ve açıp ıslak kanatlarını ince güneşe tutuyorlar,
Ve Scios yakınlarında,
Naxos geçidinin solunda,
O koca gemi biçimli kaya,

algæ cling to its edge,
There is a wine-red glow in the shallows,
a tin flash in the sun-dazzle.

The ship landed in Scios,
men wanting spring-water,
And by the rock-pool a young boy loggy with vine-must,
'Tho Naxos? Yes, we'll take you to Naxos,
Cum' along lad.' 'Not that way!'
'Aye, that way is Naxos.'
And I said : 'It's a straight ship.'
And an ex-convict out of Italy
knocked me into the fore-stays,
(He was wanted for manslaughter in Tuscany)
And the whole twenty against me,
Mad for a little slave money.
And they took her out of Scios
And off her course...
And the boy came to, again, with the racket,
And looked out over the bows,
and to eastward, and to the Naxos passage.
God sleight then, god-sleight :
Ship stock fast in sea-swirl,
Ivy upon the oars, King Pentheus,
grapes with no seed but sea-foam,
Ivy in scupper-hole.
Aye, I, Acœtes, stood there,
and the god stood by me,
Water cutting under the keel,
Sea-break from stern forrards,
wake running off from the bow,
And where was gunwale, there now was vine-trunk,
And tenthril where cordage had been,
grape-leaves on the rowlocks,
Heavy vine on the oarshafts,
And, out of nothing, a breathing,

yosun bürümüş kıyılarını,
Ve sığlıkta şarap kırmızısı bir ışın
ve göz kamaştıran güneşte birden bir teneke parıltısı.

Scios'a yanaştı gemi,
kaynak-suyu istedi adamlar,
Kayaları saran su birikintisinin yanında taze şarapla ağır bir oğlan,
'Naxos'a mı? Peki, götürelim seni Naxos'a,
Hadi gel delikanlı.' 'O tarafta değil!'
'Yo, Naxos bu tarafta.'
Ve ben dedim ki : 'Bizim gemi dosdoğru gidiyor.'
Ve İtalya'dan kaçan bir eski suçlu
tekmeleyip halatların üstüne attı beni.
(Toskana'da adam öldürmekten aranıyordu)
Ve yirmisi birden bana düşman,
Birkaç kuruşluk bir köle parası için gözleri dönmüş.
Ve onu Scios'tan çıkardılar
Ve yolundan...
Ve oğlan geldi, gene, elinde ağla,
Ve geminin burnundan şöyle baktı,
ve doğuya doğru, ve Naxos geçidine doğru.
Başladı tanrının oyunu sonra, oyunu tanrının :
ve gömüldü sulara ne varsa gemide,
Dolandı sarmaşıkları küreklere, Kral Pentheus,
ve üzümler ki deniz köpüğü çekirdekleri,
Ve güverte deliklerinde sarmaşıklar.
Evet, Ben, Acœtes, durdum orda,
ve durdu yanımda tanrı,
Geminin omurgasında parçalanıyor su,
Kırılıyor deniz pruvadan öte,
ve suyun izleri kıçına çıkıyor geminin,
Ve bir zamanlar topların durduğu yerde, şimdi asma kütükleri,
Ve asma sürgünleri halatların yerinde,
ıskarmozlarda asma yaprakları,
Ağır asma dalları küreklere sarılmış,
Ve, yokluktan çıkan, bir soluk,

hot breath on my ankles,
Beasts like shadows in glass,
a furred tail upon nothingness,
Lynx-purr, and heathery smell of beasts,
where tar smell had been,
Sniff and pad-foot of beasts,
eye-glitter out of black air.
The sky overshot, dry, with no tempest,
Sniff and pad-foot of beasts,
fur brushing my knee-skin,
Rustle of airy sheaths,
dry forms in the æther.
And the ship like a keel in ship-yard,
slung like an ox in smith's sling.
Ribs stuck fast in the ways,
grape-cluster over pin-rack,
void air taking pelt.
Lifeless air become sinewed,
feline leisure of panthers,
Leopards sniffing the grape shoots by scupper-hole,
Crouched panthers by fore-hatch,
And the sea blue-deep about us,
green-ruddy in shadows,
And Lyæus : 'From now, Acœtes, my altars,
Fearing no bondage,
Fearing no cat of the wood,
Safe with my lynxes,
feeding grapes to my leopards,
Olibanum is my incense,
the vines grow in my homage.'
The back-swell now smooth in the rudder-chains,
Black snout of a porpoise
where Lycabs had been,
Fish-scales on the oarsmen.
And I worship.
I have seen what I have seen.

ateşli bir soluk ayak bileklerimde,
Camda gölgelere benzer hayvanlar,
yokluğun üstünde tüylü bir kuyruk.
Vaşak-mırıltısı, ve hayvanların fundalık kokusu,
eskiden katran kokusu olan yerde,
Koklayışları ve o yumuşak pençe-sesleri hayvanların,
tüy sürtünüyor derisine dizimin,
Hışırtısı havada sallanan sazların,
æther'de kuru şekiller,
Ve gemi tersanede bir tekne gibi,
bir öküz gibi demir çengelde sallanan,
Kaburgaları çıkmış yer yer,
çengelde, üzüm-salkımı
uçuşuyor boş hava.
Cansız hava geriliyor,
panterlerin gevşek rahatlığı,
Leoparlar deliklerin yanındaki asma filizlerini kokluyor,
Öndeki mandalın yanında dizçökmüş panterler,
Ve deniz yöremizde mavi derin,
al-yeşil gölgelerde,
Ve Lyæus : "Bundan böyle, Acœtes, benim sunaklarım,
Korkmayacak kölelikten,
Korkmayacak ormanın kedisinden,
Güvenliğinde vaşakların,
üzüm yediriyorum leoparlarıma,
Tütsüm olibanum,
benim onuruma büyüyor asmalar.
Kabarık-deniz düşmüş şimdi dümen zincirlerinde,
Kara burnu bir yunusun
eskiden Lycabs'ın olduğu yerde,
Balık-pulları kürekçilerin sırtında.
Ve ben tapınıyorum.
Göreceğimi gördüm.

When they brougth the boy I said :
'He has a god in him,
though I do not know which god.'
And they kicked me into the fore-stays.
I have seen what I have seen :
Medon's face like the face of a dory,
Arms shrunk into fins. And you, Pentheus,
Had as well listen to Tiresias, and to Cadmus,
or your luck will go out of you.
Fish-scales over groin muscles,
lynx-purr amid sea...
And of a later year,
pale in the wine-red algæ,
If you will lean over the rock,
the coral face under wave-tinge,
Rose-paleness under water-shift,
Ileuthyeria, fair Dafne of sea-bords,
The swimmer's arms turned to branches,
Who will say in what year,
fleeing what band of tritons,
The smooth brows, seen, and half seen,
now ivory stillness.
So-shu churned in the sea, So-shu also,
using the long moon for a churn-stick...
Lithe turning of water,
sinews of Poseidon,
Black azure and hyaline,
glass wave over Tyro,
Close cover, unstillness,
bright welter of wave-cords,
Then quiet water,
quiet in the buff sands,
Sea-fowl stretching wing-joints,
splashing in rock, hollows and sand-hollows
In the wave-runs by the half-dune;
Glass-glint of wave in the tide rips againts sunlight,

Çocuğu getirdiklerinde dedim ki :
'Bir tanrı girmiş içine onun,
ama hangi tanrı bilmem.'
Ve tekmeleyip halatların üstüne attılar beni.
Göreceğimi gördüm :
Medon'un yüzü yassı bir balık yüzü,
Kolları kısalıp yüzgeç olmuş. Ve sen, Pentheus,
Sen de dinlemiştin Tiresias'ı, ve Cadmus'u
yoksa bahtın bırakıp gidecek seni.
Balık pulları kasıklarında,
vaşak-mırıltısı denizin göbeğinde.:.
Ve daha ilerki bir yılda,
şarap-kırmızısı yosunların içinde ölgün,
Ve kayanın üstüne eğilsen,
dalga-rengi altında mercan yüz,
Gül solukluğu devinen su altında,
Ileuthyeria, deniz kıyılarının dilber Dafne'si,
Ağaç dallarına dönüşüyor yüzücünün kolları,
Kim bilir hangi yıl,
hangi triton sürüsünden kaçarken,
Dümdüz kaşlar, bir tam görünüyor, bir yarı görünüyor,
şimdi fildişi dinginliğinde.
So-şu döne döne denizi dövdü, So-şu da,
uzun Ay'ı bir sopa gibi kullanarak...
Suyun çevik kıpırdanışı,
Poseidon'un siniryeri,
Kara mavi ve saydamlık,
Tyro'yu aşan,
Yapışkan örtü, kımıltı,
dalga-zincirlerinin parlak yuvarlanışı,
Sonra suskun su,
suskun boz kumlarda,
Deniz-kuşları, kıvrık kanatlarını açarak,
sular sıçratarak kaya-boşluklarında, kum-boşluklarında
Dalga yarıklarında yarı-kum yığınlarının;
Güneşe karşı gelgit oyuklarında camsı-göz kırpması dalganın

pallor of Hesperus,
Grey peak of the wave,
wave, colour of grape's pulp,

Olive grey in the near,
far, smoke grey of the rock-slide,
Salmon-pink wings of the fish-hawk
cast grey shadows in water,
The tower like a one-eyed great goose
cranes up out of the olive-grove,

And we have heard the fauns chiding Proteus
in the smell of hay under the olive-trees.
And the frogs singing against the fauns
in the half-light.
And...

ölgünlüğü Hesperus'un,
Yeşil doruğu dalganın,
dalga, rengi üzümün diri eti.

Yakından zeytin grisi,
uzaktan, kaygın kayanın duman yeşili,
Balık-atmacasının alabalık-pembesi kanatları
boz bölgeler düşürüyor suya,
Ve tek gözlü kocaman bir kaz gibi kule,
zeytinliğin içinden vinç gibi ağıyor.

Ve tanrıların Proteus'u azarladığını duyduk biz
zeytin ağaçlarının altında saman kokusu içinde,
Ve kurbağalar tanrılara karşı ötüyordu
yarı-aydınlıkta.
Ve...

Çevirenler : Yurdanur Salman - İlhan Berk

CANTO III

I sat on the Dogana's steps
For the gondolas cost too much, that year,
And there were not 'those girls', there was one face,
And the Buccentoro twenty yards off, howling 'Stretti',
And the lit cross-beams, that year, in the Morosini,
And peacocks in Koré's house, or there may have been.
Gods float in the azure air,
Bright gods and Tuscan, back before dew was shed.
Light : and the first light, before ever dew was fallen.
Panisks, and from the oak, dryas,
And from the apple, mælid,
Through all the wood, and the leaves are full of voices,
A-whisper, and the clouds bowe over the lake,
And there are gods upon them,
And in the water, the almond-white swimmers,
The silvery water glazes the upturned nipple,
As Poggio has remarked.
Green veins in the turquoise.
Or : the gray steps lead up under the cedars.

My Cid rode up to Burgos,
Up to the studded gate between two towers,
Beat with his lance butt, and the child came out,
Una niña de nueve años,
To the little gallery over the gate, between the towers,
Reading the writ, voce tinnula :
That no man speak to, feed, help Ruy Diaz,
On pain to have his heart out, set on a pike spike
And both his eyes torn out, and all his goods sequestered,
'And here, Myo Cid, are the seals,
The big seal and the writing.'
And he came down from Bivar, Myo Cid,
With no hawks left there on their perches,
And no clothes there in the presses,
And left his trunk with Raquel and Vidas,

CANTO III

Dogana'nın oturdum merdivenlerine
Çünkü çok pahalıydı gondollar o yıl,
Ve o biçim kızlar da yoktu, bir yüz vardı,
Buccentoro yirmi beş metre ilerdeydi, bağırıyordu "Stretti" diye
Ve ışıl ışıldı kirişler o yıl, Morosini'de
Ve tavuslar vardı Koré'nin evinde, olmalıydı ya da.
Tanrılar yüzüyor cam göbeği gökte,
Parlak tanrılar ve Toscanalılar, daha düşmeden önce çiğ.
Işık : ve ilk ışık, çiğ daha hiç düşmeden önce.
Panisk'ler ve meşeden, orman perileri,
Ve elma ağacından, mælid,
Bütün ağaçlardan geçerek ve ses doluydu yapraklar,
Fısıldar ve eğilir üstüne gölün bulutlar,
Tanrılar binmiştir üstlerine
Ve suda badem beyazı yüzücüler,
Gümüşsü su pırıl pırıl yapar göğüs uçlarını, dimdik,
Dediği gibi Poggio'nun.
Yeşil damarlı firuze.
Ya da : sedir ağaçlarına, külrengi merdivenler.

Atla Burgos'a gitti Cid'im benim,
İki kule arasındaki kakmalı kapıya,
Vurdu dibi ile mızrağının, ve belirdi çocuk,
Una niña de nueve años,
Kapının üstündeki çıkmada, iki kule arasındaki,
Okuyup bir yazıyı, voce tinnula :
Kimse konuşmadı Ruy Diaz'la, kimse bakmadı ona, yardımına koşmadı kimse,
Sökülüp yüreği acılar içinde, geçirildiğinde bir mızrağın ucuna
Ve oyulup iki gözü, el konulup varma yoğuna,
"İşte, Myo Cid, mühürler,
Ana mühür ve yazı."
Bivar'dan geliyordu, Myo Cid,
Atmacasız, bomboştu tünekler,
Dolaplar giysisiz,
Raquel ve Vidas'la bırakmıştı sandığını,

That big box of sand, with the pawn-brokers,
To get pay for his menie;
Breaking his way to Valencia.
Ignez da Castro murdered, and a wall
Here stripped, here made to stand.
Drear waste, the pigment flakes from the stone,
Or plaster flakes, Mantegna painted the wall.
Silk tatters, 'Nec Spe Nec Metu'.

Koca kum kutusunu, tefecilerle,
Emeklerini karşılamak için uşaklarının;
Tepmişti Valensiya yolunu.
Öldürüldü Ignez de Castro ve çırılçıplak
Edildi bir duvar, bırakıldı öylece.
Bunlu bir döküntü, pul pul renkleri taşın,
Dökülen sıvalar ya da, Mantegna boyamıştı bu duvarı.
Lif lif dökülüyordu ipek, "Nec Spe Nec Metu."

Çevirenler : İlhan Berk - Güven Turan

CANTO VI

What you have done, Odysseus,
We know what you have done...
And that Guillaume sold out his ground rents
(Seventh of Poitiers, Ninth of Aquitain).
'Tant las fotei com auzirets
'Cen e quatre vingt et veit vetz...'
The stone is alive in my hand, the crops
will be thick in my death-year...
Till Louis is wed with Eleanor
And had (He, Guillaume) a son that had to wife
The Duchess of Normandia whose daughter
Was wife to King Henry e maire del rei jove...
Went over sea till day's end (he, Louis, with Eleanor)
Coming at last to Acre.
'Ongla, oncle' turned Arnaut,
Her uncle commanded in Acre,
That had known her in girlhood
(Theseus, son of Aegeus)
And he, Louis, was not at ease in that town,
And was not at ease by Jordan
As she rode out to the palm-grove
Her scarf in Saladin's cimier.
Divorced her in that year, he Louis,
divorcing thus Aquitaine.
And that year Plantagenet married her
(that had dodged past 17 suitors)
Et quand lo reis Louis lo entendit
mout er fasché
Nauphal, Vexis, Harry joven
In pledge for all his life and life of all his heirs
Shall have Gisors, and Vexis, Neufchastel
But if no issue Gisors shall revert...
'Need not wed Alix... in the name
Trinity holy indivisible... Richard our brother
Need not wed Alix once his father's ward and...
But whomso he choose... for Alix, etc...

CANTO VI

Ne yaptın, Odysseus,
Biz ne yaptığını biliyoruz...
Ve kiralarını yiyip bitirdiğini Guillaume'un topraklarının
(Poitierler'in yedincisi, Dokuzuncusu Aquitain'in).
"Tant las fotei com auzirets
"Cen e quatre vingt et veit vetz..."
Taş dipdiri elimde, ekinler
bereketli olacak öldüğüm yıl...
Evlenene kadar Louis Eleanor'la
Ve Eleanor, bir oğlan (O, Guillaume) doğurana kadar
Normandiya Düşesini alan karılığa, ve kızı da
Kral Henry'nin karısı olan e marie del rei jove...
Denize çıktı gün düşene dek (o, Louis, Eleanor'la)
Acre'ye vardı sonunda.
Dönüştü Arnaut "Ongla, oncle",
Kumandandı amcası Acre'de,
Onu kızken tanımıştı
(Theseus, Aegeus'un oğlu)
Ve o, Louis, tedirgindi o kentte,
Ve tedirgindi Ürdün yakınlarında
Ve Eleanor binmiş hurma-korusuna giderken
Başörtüsü Salahattin'in cimier'inde
O yıl boşadı kadını, o, Louis,
boşayarak böylece Aquitaine'i.
Ve o yıl Plantagenet evlendi onunla
(17 kısmetini tepip geçen)
Et quand lo reis Louis lo entendit
mout er facshé,
Nauphal, Vexis, Harry joven
Bütün kendi hayatını ve bütün mirasçılarını kurtarmak için
Girors'u ve Vexis'i ve Neufchastel'i alarak
Ama bir şey çıkmazsa Girors geri gidecek...
"Gereksizdi Alix'le evlenmesi... adına
O bölünmez kutsal üçlünün... Richard kardeşimiz bizim
Alix'le evlenmesi gereksizdi bir zamanlar babasının bekçisi olan ve...
Ama kimi seçerse... Alix için, vb.

Eleanor, domna jauzionda, mother of Richard,
Turning on thirty years (wd have been years before this)
By river-marsh, by galleried church-porch,
Malemorte, Correze, to whom :
'My Lady of Ventadour
'Is shut by Eblis in
'And will not hawk nor hunt
nor get her free in the air
'Nor watch fish rise to bait
'Nor the glare-wing'd flies alight in the creek's edge
'Save in my absence, Madame.
"Que la lauzeta mover"
'Send word I ask you to Eblis
you have seen that maker
'And finder of songs so far afield as this
'That he may free her,
who sheds such light in the air.'

E lo Sordels si fo di Mantovana,
Son of a poor knight, Sier Escort,
And he delighted himself in chançons
And mixed with te men of the court
And went to the court of Richard Saint Boniface
And was there taken with love for his wife Cunizza, da Romano,
That freed her slaves on a Wednesday
Masnatas et servos, witness
Picus de Farinatis
and Don Elinus and Don Lipus
sons of Farinato de' Farinati
'free of person, free of will
'free to buy, witness, sell, testate.'
A marito subtraxit ipsam...
dictum Sordellum concubuisse :
'Winter and Summer I sing of her grace,
As the rose is fair, so fair is her face,
Both Summer and Winter I sing of her,

Eleanor, domna jauzionda, annesi Richard'ın,
Otuzuna basınca (yıllar geçti buna kadar)
Nehir kıyısı bataklıklarında, kemerli kilise avlusunda
Malemorte, Correze, ki ona :
'Ventadour'lu Hanımefendim Benim
'Eblis'in kapattığı
'Ne kuşa çıkar ne ava
ne de özgür dışarda
'Ne balıkların oltaya vuruşunu gözler
'Ne de koyun kıyısında ateş kanatlı böceklerin uçuşlarını
'Ancak ben yokken, Madam,
'Que la lauzeta mover'
'Seni Eblis'e çağırıyorum, bir haber sal
gördüm yapıcısını
'Ve bulucusunu türkülerin bu denli uzak kırlarda
'Öyle ki özgür bırakabilir onu
havada böylesine o ışık saçanı.'

E lo Sordels si fo di Mantovana
Yoksul bir şövalyenin oğlu, Sier Escort
Ve en büyük zevki ezgiler olan
Ve haşır neşir saraydaki insanlarla
Ve sonunda Richard Saint Boniface'nin sarayına gitti
Ve sonunda onun karısına tutuldu Cunizza da Romano,
Tutsaklarını azat etti bir Çarşamba
Mastanas et servos, tanık
Picus de Farinatis
ve Don Elinus ve Don Lipus
ve Farinato de Farinati'nin oğulları
'Kendisi özgür, istemi özgür
'Almakta özgür, tanıklıkta, satmakta, vasiyet bırakmakta.
A marito subtrit ipsam...
dictum Sordellum concubuisse
"Kış yaz onun güzelliğini söylüyorum
Gül nasıl güzelse, güzel öylesine yüzü,
Hem Yaz hem Kış onu söylüyorum,

The snow makyth me to remember her.'

And Cairels was of Sarlat...
Theseus from Troezene,
Whom they wd. have given poison
But for the shape of his sword-hilt.

Kar onu anımsatıyor bana."

Ve Sairelser Sarlat'lıydı...

Theseus Troezeve'dendi,

Zehirleyeceklerdi onu
O biçimde olmasaydı kılıcının sapı.

Çevirenler : Yurdanur Salman - İlhan Berk

CANTO XII

And we sit here
under the wall,
Arena romana, Diocletian's, les gradins
quarante-trois rangées en calcaire.
Baldy Bacon
bought all the little copper pennies in Cuba :
Un centavo, dos centavos,
told his peons to 'bring'em in'
'Bring' em to the main shack,' said Baldy,
And the peons brought 'em;
'to the main shack brought 'em,'
As Henry would have said.
Nicholas Castaño in Habana,
He also had a few centavos, but the others
Had to pay a percentage.
Percentage when they wanted centavos,
Public centavos.
Baldy's interest
Was in money business.
'No interest in any other kind uv bisnis,
Said Baldy.
Sleeping with two buck niggers chained to him,
Guardia regia, chained to his waist
To keep 'em from slipping off in the night;
Being by now unpopular with the Cubans;
By fever reduced to 1bs. 108.
Returned to Manhattan, ultimately to Manhattan.
24 E. 47th, when I met him,
Doing job printing, i.e. agent,
going to his old acquaintances,
His office in Nassau St, distributing jobs to the printers,
Commercial stationery,
and later, insurance,
Employers' liability,
odd sorts of insurance,
Fire on brothels, etc, commission,

CANTO XII

Ve burada oturmuşuz
duvarın dibine,
Arena romana, Diocletian'm, les gradins
quarante-trois rangées en calcaire.[1]
Dazlak Bacon
Küba'daki bütün ufaklık bakır paraları topladı :
Un centavo, dos centavos,
'toplayıp getirin onları' dedi adamlarına.
'Getirip koyun büyük kulübeye,' dedi Dazlak,
Ve adamları getirdiler;
'Getirip koyduk büyük kulübeye'
Derdi Henry olsa,
Havanalı Nicholas Castano,
Onun da vardı birkaç kuruşu, ama ötekiler
Bir yüzde ödemek zorundaydılar.
Bir yüzde, ufak para istediklerinde
Halkın parası.
Dazlak'ın kârı
Para işindeydi.
'Başka işte iş yok,'
Diyordu Dazlak.
Uyurken iki zenciyi zincirlemiş kendine,
Guardia regia,[2] beline zincirlemiş
Geceleyin sıyrılıp kaçmasınlar diye;
Şimdi artık Kübalılarca sevilmediğinden;
Ve ateşli hastalıktan 52 kiloya düştüğünden.
Manhattan'a döndü, en sonunda Manhattan'a.
24 E 47. sok. ona rastladığımda,
Küçük baskı işleri yapıyor, yani acenta,
eski ahbaplarına gider,
İşyeri, Nassau Cad., baskıcılara iş dağıtır,
Ticari evrak,
ve sonra, sigorta,
İşverenlerin sorumluluğu,
garip bir takım sigortalar,
Genelevlerde yangın, vb., komisyon,

Rising from 15 dollars a week,
Pollon d'anthropon iden,
Knew which shipping companies were most careless;
where a man was most likely
To lose a leg in bad hoisting machinery;
Also fire, as when passing a whore-house,
Arrived, miraculous Hermes, by accident,
Two minutes after the proprietor's *angelos*
Had been sent for him.
Saved his people 11,000 in four months
on that Cuba job,
But they busted,
Also ran up to 40,000 bones on his own,
Once, but wanted to 'eat up the whole'r Wall St'
And dropped it all three weeks later.
Habitat cum Quade, damn good fellow,
Mons Quade who wore a monocle on a wide sable ribbon
(Elsewhere recorded.)
Dos Santos, José Maria dos Santos,
Hearing that a grain ship
Was wrecked in the estuary of the Tagus,
Bought it at auction, nemo obstabat,
Ne one else bidding, 'Damn fool!' 'Maize
Spoiled with salt water,
No use, can't do anything with it.' Dos Santos.
All the stuff rotted with sea water.
Dos Santos Portuguese lunatic bought it,
Mortgaged then all his patrimony,
e tot lo sieu aver,
And bought sucking pigs, pigs, small pigs,
Porkers, throughout all Portugal,
fed on the cargo,
First lot mortgaged to buy the second lot, undsoweiter,
Porkers of Portugal,
fattening with the fulness of time,
And Dos Santos fattened, a great landlord of Portugal

Haftada on beş dolardan başlayan,
Pollon d'anthropon iden.
En dikkatsiz nakliye şirketlerini bilir;
insanın ayağını kolayca kaybedebileceği
Kötü yükleme makinalarında;
Sonra yangın, bir genelevin önünden geçerken,
Geliverdi, inanılmaz Hermes, kazara,
Malsahibinin *angeloları* ona gönderildikten
İki dakika sonra.
11.000 kazandırdı dört ayda adamlarına
bu Küba işinde,
Ama battılar,
Sonra kendi adına 40.000'e yükseltti parasını,
Bir keresinde, ama "tüm Wall St'i yutmak" istedi
Ve üç hafta sonra hepsini batırdı.
Habitat cum Quade, çok iyi adam,
Mons Quade, geniş saten kurdeleyle bağlı bir monokl takar
(Başka yerde yazılı)
Dos Santos, José Maria dos Santos,
Duyarak tahıl yüklü bir geminin
Tagus koyunda karaya oturduğunu,
Tuttu bir açık arttırmada satın aldı onu, nemo obstabat,
Bir tek o vardı artırmada. 'Hay eşek!' 'Mısır,
Tuzlu suda mahvolmuş,
İşe yaramaz, hiçbir şey yapamazsın onunla!' Dos Santos.
Bütün mal deniz suyunda çürümüş.
Portekizli Dos Santos delisi aldı bunu,
Sonra ipotek etti babasından ne kaldıysa,
e tot lo sieu aver,
Sonra süt domuzları, domuzlar, küçük domuzlar satın aldı,
Portekiz'in tüm besili domuzları,
geminin yüküyle beslendi,
Birinciyi ipotek edip ikinciyi aldı, undsoweiter,
Portekiz'in besili domuzları,
zamanla semirdi,
Ve Dos Santos da semirdi, Portekizli büyük toprak ağası

Now gathered to his fathers.
Did it on water-soaked corn.
(Water probably fresh in that estuary)
Go to hell Apovitch, Chicago aint the whole punkin.
John Quinn
in a bankers' meeting,
bored with their hard luck stories,
Bored with their bloomin' primness
and the little white rims
They wore around inside the edge of their vests
To make'em look as if they had on two waistcoats,
Told 'em the Tale of the Honest Sailor.
Bored with their proprieties,
as they sat, the ranked presbyterians,
Directors, dealers through holding companies,
Deacons in churches, owning slum properties,
Alias usurers in excelsis,
the quintessential essence of usurers,
The purveyors of employment, whining over their 20 p.c.
and the hard times,
And the bust-up Brezilian securities
(S.A. securities),
And the general uncertainty of all investment
Save investment in new bank buildings,
productive of bank buildings,
And not likely to ease distribution,
Bored with the way their mouths twitched over their cigar-ends,
Said John Quinn :
There once was a pore honest sailor, a heavy drinker,
A hell of a cuss, a rowster, a boozer, and
The drink finally sent him to hospital,
And they operated, and there was a poor whore in
The woman's ward had a kid, while
They were fixing the sailor, and they brought him the kid
When he came to, and said :
'Here! this is what we took out of you.'

Şimdi babalarına döndü o da.
Bu işi suya-dökülmüş mısırla yaptı.
(Belki de su tuzlu değildi bu koyda)
Allah seni kahretsin Apovitch, Chicago, tek yer değil.
John Quinn
bir bankerler toplantısında,
usanıp talihsizlik hikâyelerini dinlemekden,
Usanıp karın ağrısı temizliklerinden
ve o küçük beyaz halkalarından
Yeleklerinin iç tarafına taktıkları
Sanki iki yelekleri varmış gibi göstermek için,
Dürüst Denizcinin Öyküsünü anlattı onlara.
Usanıp mallarından mülklerinden,
karşısında öyle oturan bir sıra dizilmiş din adamları,
Müdürler, şirketlerle iş yapanlar,
Büyük kilise papazları, gecekondularda arazileri olan
Nam-ı diğer yüce tefeciler
tefecilerin şahı
Çalışanlardan vergi alan, yüzde 20'lerini dilenen
ve geçim sıkıntısından yakınan,
Ve Brezilya güvenlik kuvvetlerinin sıkıştırmasından
(S.A. güvenlik kuvvetleri),
Ve tüm yatırımların genel güvensizliğinden
Yeni banka binalarına yapılan yatırımlar hariç,
banka binalarının verimi olan,
Ve bu yüzden de dağıtımı kolay olmayan,
Usanıp purolarına değen dudaklarının tiklerinden,
Dedi ki John Quinn :
Bir zamanlar dürüst, yoksul bir denizci varmış, çok içermiş,
Lanet birisi, kavgacı, içkici, ve
Sonunda içki hastaneye boylatmış onu,
Ve ameliyat etmişler, ve zavallı bir orospu varmış
Kadınlar kısmında, çocuk doğurmuş tam bu sırada
Gemiciyi dikiyorlarmış, ve piç kurusunu getirmişler
Ve demişler ki ayıldığında :
'Bak! İşte senden bunu çıkardık.

An' he looked at it, an' he got better,
And when he left the hospital, quit the drink,
And when he was well enough
signed on with another ship
And saved up his pay money,
and kept on savin'his pay money,
And bought a share in the ship,
and finally had half shares,
Then a ship
and in time a whole line of steamers;
And educated the kid,
and when the kid was in college,
The ole sailor was again taken bad
and the doctors said he was dying,
And the boy came to the bedside,
and the old sailor said :
'Boy, I'm sorry I can't hang on a bit longer,
'You're young yet.
I leave you re-sponsa-bilities.
'Wish I could ha' waited till you were older,
'More fit to take over the bisness...'
'But, father,
'Don't, don't talk about me, I'm all right,
'It's you, father.'
'That's it, boy, you said it.
'You called me your father, and I ain't.
'I ain't your dad, no,
'I am not your fader but your moder,' quod he,
'Your fader was a rich merchant in Stambouli.'

Ve çocuğa bakmış ve iyileşmiş,
Ve hastaneden çıktıktan sonra, içkiyi bırakmış,
Ve iyice iyileşince
başka bir gemiye yazılmış,
Ve aldığı parayı biriktirmiş,
ve her aldığı parayı biriktirmiş,
Ve bir hisse sahibi olmuş gemide,
ve sonunda geminin yarısını almış
Sonra da hepsini
ve sonunda bir filosu olmuş;
Ve çocuğu okutmuş,
ve çocuk üniversitedeyken,
Yaşlı denizci yeniden yatağa düşmüş,
ve doktorlar ölüyorlar demişler,
Ve çocuk yatağının başucuna gelmiş,
ve ihtiyar denizci demiş ki :
'Evlat, yazık ki daha fazla dayanamayacağım,
'Sen gençsin daha.
Sana so-rum-luluk-lar bırakıyorum.
'Sen büyüyene dek beklemek isterdim,
'İşi devralacak duruma gelene dek...'
'Ama, baba,
'Bırak, benden sözetme sen, ben iyiyim,
'Sana dönelim, baba.'
'Hah işte, iyi söyledin evlat.
'Bana baba diyorsun, ama baban değilim.
'Senin baban değilim ben, hayır,
'Baban falan değilim senin, ama ananım,' demiş,
'Baban İstanbullu zengin bir tüccardı.

Çevirenler Yurdanur Salman - İlhan Berk

(1) Roma alanında, Diocletia'nın, kalkerden sıra sıra dizilmiş kırk üç basamak.
(2) Tütün idaresi bekçisi.

CANTO XIII

Kung walked
by the dynastic temple
and into the cedar grove,
and then out by the lower river,
And with him Khieu Tchi
and Tian the low speaking
And 'we are unknown,' said Kung,
'You will take up charioteering?
'Then you will become known,
'Or perhaps I should take up charioteering, or archery?
'Or the practice of public speaking?'
And Tseu-lou said, 'I would put the defences in order,'
And Khieu said, 'If I were lord of a province
I would put it in better order than this is.'
And Tchi said, 'I should prefer a small mountain temple,
'With order in the observances,
with a suitable performance of the ritual,'
And Tian said, with his hand on the strings of his lute
The low sounds continuing
after his hand left the strings,
And the sound went up like smoke, under the leaves,
And he looked after the sound :
'The old swimming hole,
'And the boys flopping off the planks,
'Or sitting in the underbrush playing mandolins.'
And Kung smiled upon all of them equally.
And Thseng-sie desired to know :
'Which had answered correctly?'
And Kung said, 'They have all answered correctly,
'That is to say, each in his nature.'
And Kung raised his cane against Yuan Jang,
Yuan Jang being his elder,
For Yuan Jang sat by the roadside pretending to
be receiving wisdom.
And Kung said
'You old fool, come out of it,

CANTO XIII

Yürüdü Kung
imparatorluk tapınağının yanından
sedir ormanına doğru,
sonra da ordan aşağı ırmak boyunca,
Ve yanında Khieu Tchi
ve alçak sesle konuşan Tian
Ve Kung 'Biz tanınmayanız," dedi,
'Savaş arabacısı mı olacaksın?
'İşte o zaman tanınırsın,
'Ya da savaş arabacılığına mı başlasam, ya da okçuluğa?
'Ya da söylevci mi olsam?'
Ve Tseou-lou dedi ki, 'Ben savunmaları düzenlerdim,'
Ve Khieu dedi ki, 'Ben ilbay olsaydım,
'İlimi bundan daha iyi bir düzene sokardım.'
Ve Tchi dedi ki, 'Ben küçük bir dağ tapınağı yeğlerdim,
'Törenleri düzenli olan,
ayinleri doğru uygulanan,'
Ve Tian dedi ki, elleri lavtasının tellerinde,
Ve sürdü gitti alçak sesler
elini çalgısından çekince,
Ve ses duman gibi uçup giderken yaprakların altında,
Baktı sesin ardından :
'Eski yüzme yerimiz,
'Ve kalasların üstünden sıçrayan,
'Ya da çalılıklar arasında oturup mandolin çalan çocuklar.'
Ve Kung hepsine eşit olarak gülümsedi.
Ve Thseng-sie bilmek istedi :
'Hangisi doğru cevap verdi?'
Ve Kung dedi ki, 'Hepsi doğru cevap verdi,
'Yani, hepsi kişiliğine göre.'
Ve Kung asasını kaldırdı Yuan Jang'a karşı,
Yuan Jang büyüğü olduğu için,
Çünkü Yuan Jang yolun kıyısına oturmuş,
bir yücelik alır gibi yapıyordu.
Ve Kung dedi ki
'Ey ihtiyar ahmak, bırak bunları,

'Get up and do something useful.'
And Kung said
'Respect a child's faculties
'From the moment it inhales the clear air,
'But a man of fifty who knows nothing
'Is worthy of no respect.'
And 'When the prince has gathered about him
'All the savants and artists, his riches will be fully employed.'
And Kung said, and wrote on the bo leaves :
'If a man have not order within him
'He can not spread order about him;
'And if a man have not order within him
'His family will not act with due order;
'And if the prince have not order within him
'He can not put order in his dominions.'
And Kung gave the words 'order'
And 'brotherly deference'
And said nothing of the 'life after death'.
And he said
'Anyone can run to excesses,
'It is easy to shoot past the mark,
'It is hard to stand firm in the middle.'

And they said : 'If a man commit murder
'Should his father protect him, and hide him?'
And Kung said :
'He should hide him.'

And Kung gave his daughter to Kong-Tchang
Although Kong-Tchang was in prison.
And he gave his niece to Nan-Young
although Nan-Young was out of office.
And Kung said "Wan ruled with moderation,
'In his day the State was well kept,
'And even I can remember
A day when the historians left blanks in their writings,

'Kalk, ve işe yarar bir şey yap.'
Ve Kung dedi ki
'Saygı duy bir çocuğun yeteneklerine
'Temiz havayı içine çeker çekmez,
'Ama bir şey bilmeyen ellilik bir adamın
'Saygıya hakkı yoktur.'
Ve 'Prens toplamışsa çevresine
'Bütün bilginleri ve sanatçıları, zenginlikleri tam olarak kullanılmış olur.'
Ve Kung dedi ki, ve bo ağacının yapraklarına yazdı ki :
'Bir adamın içinde düzen yoksa,
'Çevresine düzen yayamaz;
'Ve bir adamın içinde düzen yoksa
'Ailesinin de düzeni olmaz
'Ve Prensin içinde düzen yoksa
'Ülkesini düzene sokamaz.'
Ve Kung 'düzen'
ve 'kardeşçe saygı' sözlerini verdi
ve 'ölümden sonraki yaşam'dan hiç söz etmedi.
Ve dedi ki
'Herkes aşırılığa kaçabilir,
'Hedefi aşmak kolaydır,
Ortada sağlam durmak zordur.'

Ve onlar dediler ki : 'Bir adam cinayet işlerse
'Babası onu koruyup gizlemeli mi?'
Ve Kung dedi ki :
'Gizlemeli.'

Ve Kung kızını Kong-Tchang'a verdi
Oysa Kong-Tchang hapisteydi.
Ve yeğenini Nan-Young'a verdi
Oysa Nan-Young işten çıkarılmıştı.
Ve Kung dedi ki 'Wang ılımlılıkla yönetti,
'Ve devletin düzeni iyiydi onun zamanında
'Ve ben bile anımsıyorum
'Tarihçilerin yazılarında boş bıraktıkları bir günü,

'I mean for things they didn't know,
'But that time seems to be passing.'
And Kung said, 'Without character you will
be unable to play on that instrument
'Or to execute the music fit for the Odes.
'The blossoms of the apricot
blow from the east to the west,
'And I have tried to keep them from falling.'

'Bilmedikleri şeyler yüzünden, demek istiyorum,
'Ama galiba o zamanlar geçiyor.'
Ve Kung dedi ki, 'Kişiliğin yoksa
'O çalgıyı çalamazsın
'Şarkılara uygun bir ezgi çalamazsın.
'Kayısı çiçekleri
doğudan batıya eser,
'Ve ben düşmemelerine çalıştım.'

Çevirenler : İlhan Berk - Sinan Fişek

CANTO XXIX

Pearl, great sphere, and hollow,
Mist over lake, full of sunlight,
Pernella concubina
The sleeve green and shot gold over her hand
Wishing her son to inherit
Expecting the heir ainé be killed in battle
He being courageous, poisoned his brother puiné
Laying blame on Siena
And this she did by a page
Bringing war once more on Pitigliano
And the page repented and told this
To Nicolo (ainé) Pitigliano
Who won back that rock from his father
'still doting on Pernella his concubine'.
The sand that night like a seal's back
Glossy beneath the lanthorns.
From the Via Sacra
(fleeing what band of Tritons)
Up to the open air
Over that mound of the hippodrome :
Liberans et vinculo ab omni liberatos
As who with four hands at the cross roads
By king's hand or sacerdos'
are given their freedom
– Save who were at Castra San Zeno...

Cunizza for God's love, for remitting the soul of her father
– May hell take the traitors of Zeno.
And fifth begat he Alberic
And sixth the Lady Cunizza.
In the house of the Cavalcanti
anno 1265
Free go they all as by full manumission
All serfs of Eccelin my father da Romano
Save those who were with Alberic at Castra San Zeno
And let them go also

CANTO XXIX

İnci, koca küre, ve boş,
Sis gölün üstünde, günlük güneşlik,
Pernella concubina
Yeşil esvabının yeni ve altın dökülüyor üstüne elinin
Konsun diye oğlu mirasa
Veliahtın öldürülmesini bekleyip savaşta
Ama o gözüpek, tutup zehirliyor küçük kardeşini
Siena düküne atıp suçu
Ve öyle yapıyor bir uşakla
Pitigliano'ya götürüyor savaşı
Ve uşak anlatıyor pişman olup bunu
Nicola (büyüğü) Pitigliano'ya
Geri alan babasından o kaya parçasını
'hâlâ pek düşkündür kapatması Pernella'ya'.
O gece kum bir fokun sırtı gibi
donuk donuk ışıldıyordu fenerlerin altında.
Via Sacra'dan
(bilinmez hangi Triton'lar çetesinden kaçıp)
Açık havaya doğru
Tepeciği üstünden hipodromun :
Liberans et vinculo ab omni liberatos
Tıpkı dört elle dört yol ağzında
Buyruğuyla kralın ya da sacerdos'un
özgürlükleri bağışlananlar
– Castra San Zeno'dakileri katmazsak...

Tanrı aşkına, Cunizza, babasının ruhunu bağışlatmak için
– Cehennem götürsün Zeno'lu hainleri
Ve beşinci kez baba olduğu Alberic'ti
Ve altıncısı Lady Cunizza.
Cavalcanti'nin evinde
anno 1265
Serbestce giderlerdi hepsi tam azot sayılıp
Bütün köleleri Eccelin'in, babamın, yani da Romano'nun
Castro san Zeno'daki Alberic'le birlik olanlar bir yana
Onları da salıverdi

The devils of hell in their body.

And sixth the Lady Cunizza
That was first given Richard St Boniface
And Sordello subtracted her from that husband
And lay with her in Tarviso
Till he was driven out of Tarviso
And she left with a soldier named Bonius
nimium amorata in eum
And went from one place to another
'The light of this star o'ercame me'
Greatly enjoying herself
And running up the most awful bills.
And this Bonius was killed on a sunday
and she had then a Lord from Braganza
and later a house in Verona.

And he looked from the planks to heaven,
Said Juventus : 'Immortal...
He said : 'Ten thousand years before now...
Or he said : 'Passing into the point of the cone
You begin by making the replica.'
Thus Lusty Juventus, in September,
In cool air, under sky,
Before the residence of the funeral director
Whose daughters' conduct caused comment.
But the old man did not know how he felt
Nor cd remember what prompted the utterance.
He said : 'What I know, I have known,
'How can the knowing cease knowing?'
By the lawn of the senior elder
He continued his ambulation :
'Matter is the lightest of all things,
'Chaff, rolled into balls, tossed, whirled in the aether,
'Undoubtedly crushed by the weight,
'Light also proceeds from the eye;

Gövdelerindeki cehennem zebanileri.

Ve altıncısı Lady Cunizza
Richard St Boniface'ye verilmişti ilkin
Ve onu Sordello ayırmıştı o kocasından
Ve Tarviso'da yatmıştı onunla
Tarviso'dan sürülüp atılana dek
Ve o da Bonius adlı bir askerle çekip gitmişti
nimium amorata in eum
Ve oradan oraya dolaşıp durmuştu
'Bu yıldızın ışığı yıktı beni'
Çılgınca eğlenerek
Ve borç üstüne borç yaparak
Ve Bonius öldürüldü bir pazar günü
Ve artık Braganza'lı bir lordun kapatmasıydı
Ve daha sonra da bir ev Verona'da.

Ve Juventus kaldırıp döşeme tahtalarına dikilmiş gözlerini göğe doğru
Dedi ki : 'Ölümsüz...
Dedi ki : 'Zamanımızdan on bin yıl sonra...
Ya da dedi ki : 'Koninin ucundan başlayarak
Yapılır eşi.'
Sonunda kösnülü Juventus, eylülde,
serin havada, gök kubbe altında,
Daha cenaze yönetmeninin evinin önüne gelmeden,
Kızlarının davranışları bir yığın yoruma yol açmıştı.
Ama ihtiyar bilmiyordu neler duyduğunu
Anımsamıyordu sözü neyin yönelttiğini.
Dedi ki : 'Biliyordum, bildiğimi,
Nasıl yok olur bilmek bilinirken?'
Böylece Yaşlılar Kurulu Başkanı'nın çimenliğinde
Sürdürdü durdu gezintisini
'En hafif şeydir nesne,
'Saman tozu, top yapılıp, savrulursa havaya
'Kuşkusuz ezilir ağırlığı altında,
'Işık gözlerden de doğabilir;

'In the globe over my head.
'Twenty feet in diameter, thirty feet in diameter
'Glassy, the glaring surface –
'There are many reflections
'So that one may watch them turning and moving
'With heads down, and now up.'
He went on toward the amateur student of minerals
That later went bankrupt;
He went on past the house of the local funny man,
Jo Tyson that had a camera. His daughter was bow-legged
And married the assembly-man's son.

O-hon dit que-ke fois au vi'-a-ge...

Past the house of the three retired clergymen
Who were too cultured to keep their jobs.
Languor has cried unto languor
about the marshmallow-roast
(Let us speak of the osmosis of persons)
The wail of the phonograph has penetrated thair marrow
(Let us...
The wail of the pornograph....)
The cicadas continue uninterrupted.
With a vain emptiness the virgins return to their homes
With a vain exasperation
The ephèbe has gone back to his dwelling,
The djassban has hammered and hammered,
The gentleman of fifty has reflected
That it is perhaps just as well.
Let things remain as they are.
The mythological exterior lies on the moss in the forest
And questions him about Darwin.
And with a burning fire of phantasy
he replies with 'Deh! nuvoletta...'
So that she would regret his departure.
Drift of weed in the bay :

'Başımın üstündeki kürede
'Yirmi ayak çapında, otuz ayak çapında,
'Cama benzeyen, parlak yüzeyli –
'Pek çok yansıma olur
'Devinimlerini, dönüşlerini izleyebilir insan
Başını bir aşağı bir yukarı kaldırarak.'
Sonra da yürüdü amatör maden öğrencisine doğru
Ki iflas etmiştir sonra;
Yürüdü geçti önünden semtin soytarısının,
Jo Tyson'un, fotoğraf makinesi olan. Çarpık bacaklıydı kızı
Ve evlenmişti oğluyla devlet meclisi üyesinin.

O-hon dit que-ke fois au vi'-a-ge...

Geçti üç emekli rahibin evini
Ki enikonu kültürlü insanlardı sürdürmek için uğraşlarını
Bitkinlik seslenmişti bitkinliğe
gülhatmi kökü kebabı üstüne
(Konuşalım geçmişinden insanların)
İşledi iliklerine haykırmaları gramafonun
(Haydi...
Haykırmaları bayağılığın...)
Kesintisiz sürüp giderdi cırcır böcekleri
Boş bir gururla döner erden kızlar evlerine
Boş bir öfkeyle
Dönmüştü gidip gelmelerine delikanlı,
Ve djassban vurdu da vurdu,
Ellilik adam daldı böylece düşüncelere
Belki de daha iyiydi böylesi.
Olduğu gibi kalsındı her şey.
Mitolojik kabuk yatıyor ormanın yosunları üstüne.
Ve ona sorular soruyor Darwin üstüne.
Ve yakıcı ateşiyle düş gücünün
Karşılık veriyor bir 'Deh! nuvoletta...'yla
Acılar verecek ayrılışı kadına.
Sürüklenişi yosunun körfezde

She seeking a guide, a mentor,
He aspires to a career with honour
To step in the tracks of his elders;
a greater incomprehension?
There is no greater incomprehension
Than between the young and the young.
The young seek comprehension;
The middleaged to fulfill their desire.
Sea weed dried now, and now floated,
mind drifts, weed, slow youth, drifts,
Stretched on the rock, bleached and now floated;
Wein, Weib, TAN AOIDAN
Chiefest of these the second, the female
Is an element, the female
Is a chaos
An octopus
A biological process
and we seek to fulfill...
TAN AOIDAN, our desire, drift...
Ailas e que'm fau miey huelh
Quar noi vezon so qu'eu vuelh.
Our mulberry leaf, woman, TAN AOIDAN,
'Nel ventre tuo, o nella mente mia,
'Yes, Milady, precisely, if you wd
have anything properly made.'
'Faziamo tutte le due...
'No, not in the palm-room.' The lady says it is
Too cold in the palm-room. Des valeurs,
Nom de Dieu, et
encore des valeurs.

She is submarine, she is an octopus, she is
A biological process,
So Arnaut turned there
Above him the wave pattern cut in the stone
Spire-top alevel the well-curb

Bir yol gösterici arar kadın, bir danışman,
Onurla ele geçirmeye çalışır işi adam
Atalarının izinden yürüyebilmek için;
daha büyük bir anlayışsızlık mıdır?
Daha büyük bir anlayışsızlık olamaz
Yaşlıyla gencin arasında olandan.
Anlamın ardından gider genç;
Orta yaşlılarsa doyurmak için tutkularını.
Kurudu artık deniz yosunu, ve işte yüzdü,
us sürüklenir, yosun, ağır gençlik, kayar gider,
Yayılıp kayalara, ağarıp ve artık yüzmüştür;
Wein, Weib, TAN AOIDAN
İkincisidir bunların başta geleni, dişi
Bir öğedir, kadın
Bir karmaşadır
Bir ahtapot
Biyolojik bir süreç
ve uğraşırız tamamlamaya...
TAN AOIDAN, tutkumuz, sürükleniş...
Ailas e que'm fau miey huelh
Quar noi vezon so qu'ieu vuelh.
Dut yaprağımız, kadın, TAN AOIDAN,
'Nel ventre tuo, o nella mente mia,
Evet, Milady, kesinlikle söyle, varsa
Eğer doğru yapılmış bir şey sizde.'
'Faziamo tutte le due...
'Hayır, olmaz rüşvet odasında.' Hanım
Çok soğuk diyor rüşvet odası için. Des valeurs,
Nom de Dieu, et
encore des valeurs.

Bir denizaltıdır kadın, bir ahtapot, bir
Biyolojik süreç,
Bu yüzden Arnaut döndü orada
Bir dalgalı şekil oyulmuştu taşa başının üstünde
Sarmal uç aynı düzlemdeydi kuyunun ağzıyla

And the tower with cut stone above that, saying :
'I am afraid of the life after death.'
and after a pause
'Now, at last, I have shocked him.'
And another day or evening toward sundown by the arena (les gradins)
A little lace at the wrist
And not very clean lace either...
And I, 'But this beats me,
'Beats me, I mean that I do not understand it;
'This love of death that is in them.'
Let us consider the osmosis of persons
nondum orto jubare;
The tower, ivory, the clear sky
Ivory rigid in sunlight
And the pale clear of the heaven
Phoibos of narrow thighs,
The cut cool of the air,
Blossom cut on the wind, by Helios
Lord of the light's edge, and April
Blown round the feet of the God,
Beauty on an ass-cart
Sitting on five sacks of laundry
That wd have been the road by Perugia
That leads out to San Piero. Eyes brown topaz,
Brookwater over brown sand,
The white hounds on the slope,
Glide of water, lights and the prore,
Silver beaks out of night,
Stone, bough over bough,
lamps fluid in water,
Pine by the black trunk of its shadow
And on hill black trunks of the shadow
The trees melted in air.

Ve kesme taştan kule onun da yukarısında, diyordu ki :
"Korkuyorum ölümden sonraki yaşamdan."
Ve kısa bir duralamadan sonra :
"Şimdi, hiç olmazsa, şaşırttım onu."
Ve bir başka gün ya da ikindi, gün batımma yakın meydanda
(les gradins)
Bileğinde ufak bir dantel
Ve pek de temiz olmayan bir dantel...
Ve ben, "Ama bu aşıyor beni,
Aşıyor, demek istiyorum ki anlamıyorum bunu;
Bu ölüm sevgisini onlardaki."
Bir düşünelim insanların özümlenmesini
nondum orto jubare;
Kule, fildişi, açık gök
Fildişi katılıp kalmış gün ışığında
Ve solgun aydınlığı göğün
Phoibos'u dar baldırların,
Çiçek kesiyor yeli, Helios'un yardımıyla
Işık ucu tanrısı, ve nisan
Esti ayakları dibinde Tanrı'nın,
Güzellik bir eşek arabasında
Oturmuş üstüne beş çuval çamaşırın
Bu Perugia yolu olmalıydı
San Piero'ya giden. Kahverengi topazdan gözleri,
Pınar suyu kahverengi kumlar üstünde,
Yamaçta ak tazılar,
Parıldaması suyun, ışıklar ve gemi,
Gümüş gagalar gecenin içinde,
Taş, dal üstüne dal,
lambalar sıvılaşır suda,
Gölgesinin kara gövdesi yanında bir çam
Ve gölgenin kara gövdeleri tepede
Eridi ağaçlar havada.

Çevirenler Güven Turan - İlhan Berk

FROM CANTO XXXVIII

A factory
has also another aspect, which we call the financial aspect.
It gives people the power to buy (wages, dividends
which are power to buy) but it is also the cause of prices
or values, financial, I mean financial values.
It pays workers, and pays *for* material.
What it pays in wages and dividends
stays fluid, as power to buy, and this power is less,
per forza, damn blast your intellex, is less
than the total payments made by the factory
(as wages, dividends AND payments for raw material
bank charges etcetera
and all, that is the whole, that is the total
of these is added into the total of prices
caused by that factory, and damn factory
and there is and must be therefore a clog
and the power to purchase can never
(under the present system) catch up with
prices at large,

and the light became so bright and so blindin'
in this layer of paradise
that the mind of man was bewildered.

XXXVIII. CANTO'DAN

Bir fabrikanın
bir başka yönü de vardır, biz buna mali yönü deriz,
İnsanlara satınalma gücü verir (ücret, tahvil
ki bunlar satınalma gücüdür) ama aynı zamanda fiyatların nedenidir
ya da değerlerin, mali, mali değerlerin demek istiyorum.
İşçilere para verir, tüketim maddeleri için para verir.
Ücret ve tahvil olarak ödediği
nakit kalır, satın alma gücü olarak, ve bu satın alma gücü daha azdır,
kaçınılmaz olarak, kafa gücünüz batsın, daha azdır
fabrikanın yaptığı toplam ödemelerden
(ücret, tahvil VE ham madde ödemeleri
banka masrafları, vb. olarak
falan, yani bütünü, yani toplamı
bunların eklenir toplam fiyatlarına
o fabrikanın meydana getirdiği, herhangi bir batasıca fabrikanın,
ve bir takıntı vardır ve dolayısıyla olmalıdır
ve satınalma gücü asla
(bugünkü düzende) yetişemez
fiyatlara,

ve öylesine parlak öylesine köreltici oldu ki ışık
bu katında cennetin
insanoğlunun aklı şaştı kaldı.

Çevirenler : İlhan Berk - Sinan Fişek

CANTO XLV

With Usura

With usura hath no man a house of good stone
each block cut smooth and well fitting
that design might cover their face,
with usura
hath no man a painted paradise on his church wall
harpes et luthes
or where virgin receiveth message
and halo projects from incision,
with usura
seeth no man Gonzaga his heirs and his concubines
no picture is made to endure nor to live with
but it is made to sell and sell quickly
with usura, sin against nature,
is thy bread ever more of stale rags
is thy bread dry as paper,
with no mountain wheat, no strong flour
with usura the line grows thick
with usura is no clear demarcation
and no man can find site for his dwelling.
Stone cutter is kept from his stone
weaver is kept from his loom
WITH USURA
wool comes not to market
sheep bringeth no gain with usura
Usura is a murrain, usura
blunteth the needle in the maid's hand
and stoppeth the spinner's cunning. Pietro Lombardo
came not by usura
Duccio came not by usura
nor Pier della Francesca; Zuan Bellin' not by usura
nor was 'La Calunnia' painted.
Came not by usura Angelico; came not Ambrogio Praedis,
Came no church of cut stone signed : *Adamo me fecit.*
Not by usura St Trophime

CANTO XLV

Usura'yla (*)

Usura'yla yoktur kimsenin bir evi iyi taştan
her parçası düzgün kesilmiş, iyi oturan
ve süslerle kaplanabilsin yüzü,
usura'yla
kimsenin kilisesinin duvarında boyanmış bir cenneti yoktur
harpler ve lütler
erdenin bir haber aldığı ya da
ve izdüşümünü düşürdüğü halenin bir yarıktan,
usura'yla
kimse göremez Gonzaga'yı mirasçılarını ve kapatmalarını
dayanmak ya da birlikte yaşanmak için yapılmamıştır hiçbir resim
ama satmak ve çabuk satmak için yapılmıştır
usura'yla, doğaya karşı suç,
usura'yla daha bayat bir kırıntı halinde ekmek
kuru kâğıt gibi
dağ buğdayı yok, güçlü unu yok
çizgi kalınlaşır usura'yla
usura'yla kesin sınır yok
ve kimse evini kuracak yer bulamaz.
Taş ustası taşından ayrı
dokumacı tezgâhından ayrı
USURA'YLA
yün çarşıya gelmez
koyun kâr getirmez usura'yla
usura bir lanettir, usura
kızın elindeki iğneyi köreltir
ve çıkrıkçının kurnazlığını yok eder. Pietro Lombardo
gelmedi usura'yla
gelmedi usura'yla Duccio
ne Pier della Francesca; ne Zuan Bellini usura'yla gelmedi
boyandı ne de 'La Calunnia'
Gelmedi usura'yla Angelico; gelmedi Ambrogio Praedis,
Gelmedi taşları *Adamo me fecit* imzalı bir kilise.
Usura'yla olmadı St. Trophime

Not by usura Saint Hilaire,
Usura rusteth the chisel
It rusteth the craft and the craftsman
It gnaweth the thread in the loom
None learneth to weave gold in her pattern;
Azure hath a canker by usura; cramoisi is unbroidered
Emerald findeth no Memling
Usura slayeth the child in the womb
It stayeth the young man's courting
It hath brought palsey to bed, lyeth
between the young bride and her bridegroom
CONTRA NATURA
They have brought whores for Eleusis
Corpses are set to banquet
at behest of usura.

Usura'yla olmadı Saint Hilaire
Usura keskiyi paslandırır
Usura işle işçiyi paslandırır
tezgâhtaki ipi kemirir
hiç kimse altın öremez onun örneğiyle;
usura yaralar maviyi, sökülür kırmızı
zümrüt Memling'ini bulamaz
Usura rahimdeki çocuğu öldürür
Delikanlının sevgisini durdurur
Yatağa felç getirir, yatar
genç gelinle güvey arasına

DOĞAYA KARŞI

Orospular getirmişler Eleusis'e
Şölenlere konmuş cesetler
usura'nın isteğiyle

Çevirenler : İlhan Berk - Sinan Fişek

(*) Usura : Tefecilik.

CANTO XLIX

For the seven lakes, and by no man these verses :
Rain; empty river; a voyage,
Fire from frozen cloud, heavy rain in the twilight
Under the cabin roof was one lantern.
The reeds are heavy; bent;
and the bamboos speak as if weeping.

Autumn moon; hills rise about lakes
against sunset
Evening is like a curtain of cloud,
a blurr above ripples; and through it
sharp long spikes of the cinnamon,
a cold tune amid reeds.
Behind hill the monk's bell
borne on the wind.
Sail passed here in April; may return in October
Boat fades in silver; slowly;
Sun blaze alone on the river.

Where wine flag catches the sunset
Sparse chimneys smoke in the cross light
Comes then snow scur on the river
And a world is covered with jade
Small boat floats like a lanthorn,
The flowing water clots as with cold. And at San Yin
they are a people of leisure.

Wild geese swoop to the sand-bar,
Clouds gather about the hole of the window
Broad water; geese line out with the autumn
Rooks clatter over the fishermen's lanthorns,
A light moves on the north sky line;
where the young boys prod stones for shrimp.
In seventeen hundred came Tsing to these hill lakes.
A light moves on the south sky line.

CANTO XLIX

Yedi göl için, ve sahipsiz bu şiirler :
Yağmur; ıssız ırmak; bir yolculuk,
Donmuş buluttan boşanan bir yalım, bir sağnak akşam alacasında
Bir fener vardı kulübenin damı altında.
Ağır kamışlar; yatık;
ve ağlar gibi konuşuyor bambular.

Güz ayı; tepeler yükselir, sarar gölleri
batan güneşe karşı,
Bir bulut perdesi akşam,
bir bulanıklık dalgalar üstünde; ve sivri,
uzun, kimyon filizleri aralarında,
dondurucu bir ezgi kamışlarda.
Tepenin ardında keşişin çanı
gider esintide.
Nisanda geçti burdan yelken; döner belki Ekimde
Silinir gümüş renginde kayık; usulca;
Parıldar güneş bir başına ırmakta.

Çarptığında şarap rengi bayrağa gün batımı
Tüter eğik bacalar çapraz ışıkta
Gelir sonra kar koşuşturur ırmakta
Ve yeşime keser dünya
Fener gibi yüzer ufak kayık,
Pıhtılaşır sanki akan su soğuktan. Ve San Yin'de
Düşkündür eğlenceye halk.

Süzülüp iner yaban kazları kum kıyıya,
Bulutlar toplanır pencere boşluğuna
Geniş su; güzel sıralanır kazlar
Takırdar üstünde kargalar balıkçıların fenerlerinin,
Bir ışık kımıldar kuzey kıyısında göğün;
Ve dürter çocuklar kayaları karides arar.
Bin yedi yüzlerde geldi Tsing bu dağ göllerine.
Bir ışık kımıldar güney kıyısında göğün.

State by creating riches shd. thereby get into debt?
This is infamy; this is Geryon.
This canal goes still to TenShi
though the old king built it for pleasure

KEI	MEN	RAN	KEI
KIU	MAN	MAN	KEI
JITSU	GETSU	K O	KWA
TAN	FUKU	TAN	KAI

Sun up; work
sundown; to rest
dig well and drink of the water
dig field; eat of the grain
Imperial power is? and to us what is it?

The fourth; the dimension of stillness.
And the power over wild beasts.

Devlet zenginler yaratarak mı borçlanır?
Rezillik bu; yani Geryon.
Hâlâ Ten Shi'ye dek uzanır bu kanal.
Oysa laf olsun diye yaptırmıştı eski kıral bunu.

KEI	MEN	RAN	KEI
KIU	MAN	MAN	KEI
JITSU	GETSU	KO	KWA
TAN	FUKU	TAN	KAI

Gün yükseldi mi : Çalış
Battı mı : dinlenmeli
Kuyu aç ve iç suyunu
Tarla kaz; tahılını ye
Hakanlık gücü mü? Ama bize ne?

Dördüncü olarak; boyutları dinginliğin.
Yaban hayvanları bastıran güç.

Çeviren : İlhan Berk - Güven Turan

CANTO L

'Revolution' said Mr Adams 'took place in the
minds of the people
in the fifteen years before Lexington',
That wd have been in Peter Leopold's time
to his Lordship the Count Orso and his descendents
male legitimate and natural the administration of
civil and criminal justice in the said place

debt when the Medici took the throne was 5 million
and when they left was fourteen
and its interest ate up all the best income

the first folly was planting factories for wool spinning
in England and Flanders
then England kept her raw woll, so that
damped down the exchanging
the arts gone to hell by 1750
and Leopoldo cut down the taxes
found there was '*Un' abbondanza che affamava*'
says Zobi
Leopold cut down the debt interest
and put the Jesuits out
and put end to the Inquisition
1782
and they brought in Mr Locke's
essay on interest
but Genoa took our trade and Livorno
kept treaty with England to the loss of Liverno
that is to say Livorno trade took a loss
Te, admirabile, O VashinnnTTonn!
Livorno stuff went in Genovese bottoms
because Tuscany kept her word and a treaty
Voi, popoli transatlantici admirabili!
saith Zobi, sixty years later.
'Pardon our brief digression' saith Zobi :
America is our daughter and VashiNNtonn had civic virtues.

CANTO L

'Devrim' dedi Bay Adams 'oluştu
kafalarında insanların
Lexington'dan on beş yıl önce',
Peter Leopold'un zamanıydı bu
Kont Orso cenapları ve soyunun
soyundan gelen oğlu ve elbette yöneticisi
sivil ve suçluluk adaletinin adı geçen yerde

Medici'ler tahta çıktığında borç 5 milyon
indiklerinde on dört milyon
ve faizi en iyi geliri yiyip bitirdi

ilk aptallık yün bükme makinaları kurmaktı
İngiltere ve Flandr'da
sonra İngiltere ham yününü vermedi, ve bu
takası dondurdu
1750'de kökünü kazıdı sanatların
ve Leopoldo vergileri indirdi
'Un' abbondanza che affamava' olduğunu anladı [1]
diyor Zobi
Leopold borç faizlerini de indirdi
ve Cizvitleri kapı dışarı etti
ve Engizisyona son verdi
1782
Ve Bay Locke'un faiz üzerine
denemesini getirdiler
ama Cenova ticareti elimizden aldı ve Livorno
İngiltere'yle barış antlaşmasını sürdürdü Livorno'nun zararına
yani Livorno Ticareti zarara uğradı
Te, admirabile, o VashinnnTTonn!
Livorno malı Cenovalıların kıçına sokuldu
sözüne ve antlaşmasına bağlı kaldı çünkü Toskana
Voi, popoli transatlantici admirabili!
dedi Zobi, altmış yıl sonra.
"Konudan biraz ayrılmamızı bağışlayın" dedi
Amerika kızımızdı bizim ve uygarca erdemleri var VashiNNTonn'un.

and Leopoldo meant to cut off two thirds of state debt,
to abolish it
and then they sent him off to be Emperor
in hell's bog, in the slough of Vienna, in
the midden of Europe in the black hole of all
mental vileness, in the privvy that stank Franz Josef,
in Metternich's merdery in the absolute rottenness,
among embastardized cross-breeds,

But Ferdinando staved off an Anschluss an Paris exploded

'certain practices called religious' said Zobi
'lack of experience in economic affairs'
Pius sixth, vicar of foolishness, no Jew God
wd. have kept THAT in power.
So that about the time of MARENGO the First Consul
wrote : I left peace. I find war.
I find enemies inside yr frontier
Your cannon sold to yr enemies
1791, end of representative government
18th Brumale, 10th of November
14th. June, 1800 MARENGO
Mars meaning, in that case, order
That day was Right with the victor
mass weight against wrong
a.d. 1800
interest at 24 to the hundred
and as they say 'commerce languished'
1801 the triumvirs wanted to go Leopoldine as was.
A thousand of the old guard at Portoferraio
and two million a year, one half of it
reversable to the Empress
from Elba
for the mildness of the climate
and the suavity of its denizens
from an English frigate descended

ve Leopoldo devlet borçlarının üçte ikisini azaltmayı düşündü
yürürlükten kaldırmak için
ve sonra onu imparator yaptılar
cehennemin batağına, Viyana'nın çamuruna,
Avrupa'nın göbeğine, tüm kafa kötülüklerinin
kara deliğine, Franz Josef kokan o özel yere,
mutlak çürümüşlük içindeki Matternich'in pisliğine,
soysuzlaştırılmış döller arasına,

Ama Ferninando bir Anschluss çıkardı ve Paris infilâk etti

"dinsel denen kimi uygulamalar" dedi Zobi
"ekonomik konularda deney eksikliği"
Altıncı Pius, enayilik papası, hiçbir Yahudi Tanrı
tutmazdı ONU iktidarda.
Bu yüzden MARENGO zamanında ilk Konsül
şöyle yazdı : Ben barış bıraktım. Savaş buldum.
Sınırlarınız içinde düşmanlar buldum
Toplarınız düşmana satılmış
1791, temsili hükümetin sonu
18. Brumale, Kasım'ın 10'u
14 Haziran, 1800 MARENGO
Mars, demek burada, düzen demek
O gün yenenlerle birlikte
kötülüğe karşı
m.s. 1800
faiz yüzde 24
ve dedikleri gibi "ticaret yavaşladı"
1801 triomvirler Leopoldinler gibi olmak istediler.
Portoferraio'da eski muhafızların bini
ve yılda iki milyon, ve bunun yarısı
İmparatoriçe'ye geri verilebilir
Elbe'den
iklimin ılıklığı
ve yabancı uyrukluların inceliği için
bir İngiliz gemisinden indiler

And Ferdinando Habsburg (but of the House of Lorraine)
which is the true name of the clean part of that family
got back a state free of debt
coffers empty
but the state without debt
England and Austria were for despots with commerce
considered
put back the Pope but
reset no republics : Venice, Genova, Lucca
and split up Poland in their soul was usura
and in their hand bloody oppression
and that son of a dog, Rospigliosi,
came into Tuscany to make serfs of old Tuscans.
. . on the throne of England, . on the Austrian sofa
In their soul was usura and in their minds darkness
and blankness, greased fat were four Georges
Pus was in Spain, Wellington was a jew's pimp
and lacked mind to know what he effected.
'Leave the Duke, Go for gold!'
In their souls was usura and in their hearts cowardice
In their minds was stink and corruption
Two sores ran together, Talleyrand stank with shanker
and hell pissed up Metternich
Filth stank as in our day
'From the brigantine Incostante'
for a hundred days against hell belch
Hope spat from March into June
Ney out of his saddle
Grouchy delayed
Bentinck's word was, naturally,
not kept by the English. Genova under Sardegna. Hope
spat from Cannes, March, into Flanders.
'Not'
said Napoleon 'because of that league of lice
but for opposing the Zeitgeist! That was my ruin,
That I ran against my own time, turning backward'

Ve Ferdinando Habsburg (ama Lorraine soyundan)
ailenin temiz yanının gerçek adı bu
borçsuz bir devleti geri aldı
kasalar boş
ama devlet borçsuz
İngiltere ve Avusturya despotlardan yanaydı ticaretle bir
düşünerek
Papa'yı yeniden başa geçirdiler ama
cumhuriyetler kurmadılar : Venedik, Cenova, Lucca
ve Polonya'yı böldüler ruhlarında sömürü
ve ellerinde kanlı baskı
ve o köpoğlusu, Rospigliosi,
Toskana'ya geldi eski Toskanalıları köle yapmak için.
İngiltere tahtında . . . Avusturya tahtında
Ruhlarında sömürü ve kafalarında karanlık
ve boşluk, dört George de yağlı şişmandı
Ve İspanya'da pislik vardı, Wellington da bir Yahudi pezevengiydi
ve etkilediklerini bilmeyecek ölçüde beyinsizdi.
'Dükü bırakın, altın peşinden koşun!'
Ruhlarında sömürü ve yüreklerinde korkaklık
Kokmuşluk kafalarında ve çürüme
İki yara yanyana işledi, Gentz ve Metternich,
cehennem dışkısı Metternich
Bugünkü gibi pislik kokuyordu
'Incostante gemisinden'
cehennem kusmasına karşı yüz gün
Umut, Mart'tan Haziran'a tükürdü
Yok, eyerinden
Grouchy gecikti
Bentinck'in sözü, elbette,
tutulmadı İngilizlerce. Cenova Sardunya egemenliğinde. Umut
Cannes'dan sıçradı, Mart, Flandr'a.
'Değil bu'
dedi Napolyon, 'o pis anlaşma yüzünden
ama Zeitgeist'a karşı çıkmak için bu! Yıkımım oldu benim,
Çağıma karşı gidişim, geriye dönerek

OBIT, aetatis 57, five hundred years after D. Alighieri.

Not, certainly, for what most embellishes il sesso femminile
and causes us to admire it, they wrote of Marie de Parma
his widow.
Italy ever doomed with abstractions, 1850, wrote Zobi,
By following brilliant abstractions.
Mastai, Pio Nono. D'Azeglio went into exile
and so on the 30th of October Lord Minto
was in Arezzo (I think Bowring had preceded) and the
crowd cried EVVIVA
Evviva the Tariff League
and Minto yelled Evviva Leopoldo
Evviv' INDIPENDENZA, this was the new Leopoldo
though Minto was for slowness and sureness.

Lalage's shadow moves in the fresco's knees
She is blotted with Dirce's shadow
dawn stands there fixed and unmoving
only we two have moved.

OBIT, aetatis 57, D. Alighieri'den beş yüz yıl sonra.

Değil, herhalde, il sesso femininelì'yi en çok süsleyen
ve bizim onu beğenmemize yol açan şey için, söz etmeleri Marie de Parma'dan
dul karısından onun.
İtalya sonuna dek soyutlamalara uğradı. 1850, diye yazıyor Zobi,
Parlak soyutlamaları izleyerek.
Mastai, Pio Nono. D'Azeglio sürgüne gitti
ve böylece Ekim'in 30'unda Lord Minto
Arezzo'daydı (sanıyorum ki Bowrling ondan önce oradaydı ve
kalabalık EVVİVA diye bağırdı
Evviva Tarife Anlaşması
ve Minto Evviva Leopoldo diye bağırdı
Evviv' INDIPENDENZA, bu yeni Leopoldo'ydu
oysa Minto yavaşlıktan ve güvenlikten yana.

Lalage'ın gölgesi freskonun dizlerinde dönüp duruyor
Ve kayboluyor Dirce'nin gölgesinde
ve şafak çakılmış ve kımıltısız duruyor
yalnız biziz ikimiz devinen.

Çevirenler : Yurdanur Salman - İlhan Berk

(1) Bir yanda bolluk, bir yanda açlık.

CANTO LXXVIII

By the square elm of Ida
40 geese are assembled
(little sister who could dance on a sax-pence)
to arrange a pax mundi
Sobr'un zecchin'!
Cassandra, your eyes are like tigers,
with no word written in them
You also have I carried to nowhere
to an ill house and there is
no end to the journey.
The chess board too lucid
the squares are too even . . theatre of war
'theatre' is good. There are those who did not want
it to come to an end

and those negroes by the clothes-line are extraordinarily like the
figures del Cossa
Their green does not swear at the landscape
2 months' life in 4 colours
ter flebiliter : Ityn
to close the temple of Janus bifronte
the two-faced bastard
'and the economic war has begun'
Napoleon wath a goodth man, it took uth
20 yearth to crwuth him
it will not take uth 20 years to crwuth Mussolini'
as was remarked in via Balbo by the Imperial Chemicals
its brother.
Firms failed as far off as Avignon...
. my red leather note-book
pax Medicea
by his own talk in Naples, Lorenzo
who left lyrics inoltre
that men sing to this day
'alla terra abbandonata'
followed him Metastasio;

CANTO LXXVIII

Ida'nın köşeli çınarı yanında
40 kaz toplanmış
(küçük kızkardeş beş-paraya oynayan)
bir pax mundi düzenlemek için
Sobr'un zecchin'!
Cassandra gözlerin kaplanlar gibi,
içlerinde yazılı bir tek sözcük yok
Senin de var ben hiçbir yere gitmedim'in
bir hastalık evine ve yok
sonu bu yolculuğun.
Satranç tahtası çok kaypak
kareler çok düz . . . savaş tiyatrosu . . .
'tiyatro' iyidir. İstemeyen insanlar vardır
onun bitmemesini

ve şu zenciler çamaşır ipinin yanındaki müthiş benziyorlar
del Cossa figürlerine
Küfretmiyor doğaya üstlerindeki yeşil
2 aylık yaşam dört renk içinde
ter flebiliter : Ityn
Janus tapınağını kapatmak için bifronte
iki-yüzlü piç
've ekonomik savaş başladı'
Napolyon iyi bir adamdı, bizim
20 yılımızı aldı onu.....
Mussolini'yi.....etmemiz 20 yıl sürmeyecek'
dendiği gibi via Balbo Kraliyet Kimya Sanayiinde
kardeşi.
Şirketler çöktü ta Avignon'a dek...
. . kırmızı deri defterim benim
pax Medicea
Napoli'de kendi konuşmasıyla, Lorenzo
inoltre lirikler bırakan
insanların bugün bile söyledikleri
'alla terra abbondonata'
izledi onu Metastasio;

'alla' non 'della' in il Programme di Verona
the old hand as stylist still holding its cunning
and the water flowing away from that side of the lake
is silent as never at Sirmio
under the arches
Foresteria, Salò, Gardone
to dream the Republic. San Sepolchro
the four bishops in metal
lapped by the flame, amid ruin, la fede –
reliquaries seen on the altar.
'Someone to take the blame if we slip up on it'
Goedel's sleek head in the midst of it,
the man out of Naxos past Fara Sabina
'if you will stay for the night'
'it is true there is only one room for the lot of us'
'money is nothing'
'no, there is nothing to pay for that bread'
'nor for the minestra'
'Nothing left here but women'
'Have lugged it this far, will keep it' (il zaino)
No, they will do nothing to you.
'Who says he is an American'
a still form on the branda, Bologna
'Gruss Gott', 'Der Herr!' 'Tatile ist gekommen!'
Slow lift of long banners
Roma profugens Sabinorum in terras
and belt the citye quahr of nobil fame
the lateyn peopil taken has their name
bringing his gods into Latium
saving the bricabrac
'Ere he his goddis brocht in Latio'
'each one in the name'
in whom are the voices, keeping hand on the reins
Gaudier's word not blacked out
nor old Hulme's, nor Wyndham's,
Mana aboda.

Programma di Verona'da 'alla' non 'della'
eski üslupçu el yitirmemiş hâlâ ustalığını
ve gölün bu yakasından akan su
Sirmio'da hiç olmadığı gibi dingin
kemerlerin altında
Foresteria, Salo, Gardone
Cumhuriyeti düşlemek için. San Sepolchro
madenler içinde dört piskopos
alevlerin yaladığı, kalıntılar ortasında, la fede –
mihrapta görülen eski kalıntılar.
'Suçu üstlenecek birisi gerek bir yanlışlık yaparsak'
Goedel'in sinsi başı onların ortasında,
Naxos'tan çıkan adam Fara Sabina'dan geçti
'gece kalırsanız'
'evet, hepimize bir tek oda var'
'paranın önemi yok'
'hayır, bu ekmeğe ödeyecek bir şey yok'
'minestra için de'
'Kadınlardan başka bir şey kalmadı burda'
'Buraya dek sürükledik, dayanırız (il zaino)
Yok, size bir şey yapamazlar.
'Kim demiş o Amerikalı diye"
brandada dingin bir şekil, Bologna
'Gruss Gott', 'Der Herr!' 'Tatile ist gekommen!'
Uzun sancakların yavaş yavaş kalkışı
Roma profugens Sabinorum in terras
ve kurdu kenti soylu ünü olan
ve latin halkı adlarını aldılar onun
Latium'a tanrılarını getirerek
ıvır zıvırı saklayarak
'Önce o tanrılarını getirdi Latio'ya'
'herbiri kendi adıyla'
içlerinde sesler olan, elleri dizginlerde
Gaudier'nin sözü karartılmadı
ne de yaşlı Hulme'un, ya da Wyndham'ın,

Mana aboda

The touch of sadism in the back of his neck
tinting justice, 'Steele that is one awful name.'
sd/the cheerful reflective nigger
Blood and Slaughter to help him
dialogue repartee at the drain hole
Straight as the bar of a ducking stool 'got his pride'
get to the states you can buy it
Don't try that here
the bearded owl making catcalls
Pallas Δίκη sustain me
'definition can not be shut down under a box lid'
but if the gelatine be effaced whereon is the record?
'wherein is no responsible person
having a front name, a hind name and an address'
'not a right but a duty'
those words still stand uncancelled,
'Presente!'
and merrda for the monopolists
the bastardly lot of 'em
Put down the slave trade, made the desert to yield
and menaced the loan swine
Sitalkas, double Sitalkas
'not the priest but the victim'
said Allen Upward
knew something was phoney, when he (Pellegrini)
sd/ : the money is there.
Knowledge lost with Justinian, and with Titus and Antoninus
('law rules the sea' meaning lex Rhodi)
that the state have vantage from private misfortune
No! Or the story of property
to Rostovtzeff (is it Rostovtzeff?)
nothing worse than fixed charge
several years' average
Mencius III, 1. T'ang Wang Kung
Chapter 3 and verse 7
Be welcome, O cricket my grillo, but you must not

Ensesinde sadistliğin dokunuşu
adalete çalan 'Steele korkunç bir ad bu.'
dedi/neşeli düşünceli zenci
Kan ve Katliam yardım etmek için ona
helanın orda hazırcevap konuşma
Ceza taburesinin tahtası gibi dimdik 'gururu'
Amerika'ya varınca alırsın onu
Burda boşuna uğraşma
sakallı baykuş kedi gibi bağırıyor
Pallas Δίκη destekle beni
'tanım bir kutu kapağının altına kapatılamaz'
ama jelatin silinirse nerede kalacak yazı?
'ki orada hiçbir sorumlu kişi yok
bir ön adı var, bir son adı ve adresi'
'hak değil bir görev'
o sözcükler hâlâ iptal edilmemiş duruyor.
'Presente!'
ve merrda tekelcilere
alçaklar sürüsünün hepsine
Bıraktı esir ticaretini, çölü dize getirdi
ve ödünç domuzları korkuttu
Sitalkas, iki yüzlü Sitalkas
'rahip değil, suçlu'
dedi Allen Upward
bir bokluk olduğunu biliyordu, o (Pellegrini)
dediğinde/ : para orda.
Bilgi kayboldu Justinian'la, ve Titus ve Antoninus'la
('kanun yönetir denizi' lex Rhodi anlamına)
devletin özel yıkımdan pay aldığı
Hayır! Ya da özel mülkün öyküsü
Rostovtzeff (Rostovtzeff miydi?)
narhlı fiattan beter bir şey yoktur
birkaç yıllık ortalama
Mencius III, 1. T'ang Wang Kung
3. Bölüm ve 7 dize
Hoş geldin, Ey Ağustosböceği gürültücüm, ama

sing after taps.
Guard's cap quattrocento
o-hon dit que'ke fois au vi'age
qu'une casque ne sert pour rien
'hien de tout
Cela ne sert que pour donner courage
a ceux qui n'en ont point de tout
So Salzburg reopens
Qui suona Wolfgang grillo
P° viola da gamba
one might do worse than open a pub on Lake Garda
so one thinks of
Tailhade and 'Willy' (Gauthier-Villars)
and of Mockel and La Wallonie...en casque
de crystal rose les baladines

with the cakeshops in the Nevsky
and Sirdar, Armenonville or the Kashmiri house-boats
en casque de crystal rose les baladines
messed up Monsieur Mozart's house
but left the door of the new concert hall
So he said, looking at the signed columns in San Zeno
'how the hell can we get any architecture
when we order our columns by the gross?'
red marble with a stone loop cast round it, four shafts,
and Farinata, kneeling in the cortile,
built like Ubaldo, that's race,
Can Grande's grin like Tommy Cochran's
'E fa di clarità l'aer tremare'
thus writ, and conserved (or was) in Verona
So we sat there by the arena,
outside, Thiy and il decaduto
the lace cuff fallen over his knuckles
considering Rochefoucauld
but the program (Cafe Dante) a literary program 1920 or
thereabouts was neither publisher nor followed

ötmemelisin yat borusundan sonra.
Nöbetçinin şapkası 15. yüzyıl
o-hon dit que'ke fois au vi'age
qu'une casque ne sert pour rien
'hien de tout
Cela ne sert que pour donner courage
a ceux qui'en ont point de tout
Böylece Salzburg yeniden açıldı
Qui suona Wolfgang grillo
P° viola da gamba
insan Garda Gölünde meyhane açmaktan kötü şeyler de yapabilir
böylece düşünür insan
Tailhade'yi ve 'Willy'yi (Gauthier-Villars)
ve Mockel'i ve La Wallonie'yi... en casque
de crystal rose les baladines

Nevsky'deki pastacı dükkânıyla
ve Sirdar, Armenonville ya da Kaşmiri kayık-evler
en casque de crystal rose les baladines
Bay Mozart'ın evini alt üst etmişler
ama yeni konser salonunun kapısına dokunmamışlar
Ve o dedi ki, San Zeno'daki imzalı sütunlara bakarak
'Nasıl olur da mimar olabilir allah aşkına
sütunlarımızı tonlarla ısmarlarsak?"
kırmızı mermer, çevresine taştan kemer atılmış, dört kat
ve Farinata, avluda diz çökmüş,
Ubaldo gibi yapılmış, ırk bu,
Can Grande'nin sırıtışı Tommy Cochran'ınkine benziyor
'E fa di clarita l'aer tremare'
böyle yazılmış, ve saklanmış (ya da imiş) Verona'da
İşte böyle arenanın orda oturduk
dışarda, Thiy ve il decaduto
dantel kolluklar bilek kemiklerinin üstüne dökülmüş
Rochefoucauld'yu düşünerek
oysa program (Cafe Dante) edebi bir program 1920 ya da
o sıralarda ne yayınlanmıştı ne de izlenmişti

Griffths said, years before that, 'Can't move 'em with
a cold thing like economics I am pledged not to
come here (London) to Parliament'
Aram vult nemus
as under the rain altars
asking how to discover delusions (confusions)
'Chose Kao-yao and the crooks disappeared.'
'Chose I Yin and the crooks toddled off.'
2 hours of living, knew when they left
that there wd / be one hell of a fight in the senate
Lodge, Knox against world entanglement
Two with him in the whole house against the constriction of Bacchus
moved to repcal that god-damned amendment
Number XVIII
Mr Tinkham
Geneva the usurers' dunghill
Frogs, brits, with a few dutch pimps
as top dressing to preface extortions
and the usual filthiness
for detail see Odon's neat little volume
, that is, for a few of the more obvious details,
the root stench being usura and METATHEMENON
and Churchill's return to Midas broadcast by his liary.
'No longer necessary,' taxes are no longer necessary
in the old way if it (money) be based on work done
inside a system and measured and gauged to human requirements

inside the nation or system

and cancelled in proportion
to what is used and worn out
à la Wörgl. Sd / one wd / have to think about that
but was hang'd dead by the heels before his thought in proposito
came into action efficiently

dedi Griffith, bundan yıllar önce : "Etkileyemeyiz onları
ekonomi gibi soğuk bir şeyle Bana yalvardılar
gelmeyeyim diye buraya (Londra'ya) Parlamentoya'
Aram vult nemus
yağmur altında gibi mihraplar
soruyorlar aldanmaların (akıl karışıklığının) nasıl keşfedileceğini
'Kao-yao'yu seçtiler ve bütün alçaklar yok oldu'
'I Yin'i seçtiler ve bütün alçaklar defolup gitti.'
2 saatlik yaşama, giderlerken biliyorlardı
senatoda korkunç bir kavga olacağını
Lodge, Knox karşı çıktılar dünya karışıklığına
Tüm kamarada iki kişi var onu tutan Bacchus'ün sıkıştırması
harekete geçti o allahın belası yasayı kaldırmak için
Sayı XVIII
Bay Tinkham
Cenevre tefecilerin gübre yığını
Kurbağalar, İngilizlerler, birkaç hollanda pezevengiyle birlikte
üstünün tuzu biberi zorbalığa öncülük olmak üzere
ve her zamanki kokuşmuşluk
ayrıntılar için Odon'un derli toplu küçük kitabına bakınız
, yani, daha açık olan ayrıntıların birkaçı için,
dipteki koku sömürü kokusu ve METAHEMENON
ve Churchill'nin Midas'a dönüşü radyodan yayınlandı yalanlarıyla.
'Artık gerekli değil', vergiler artık gerekli değil
eski biçimiyle (para) yapılan işe göre hesaplanan
bir örgütün içinde ölçülmüş ve insan isteklerine göre ayarlanmış

ulusun içinde ya da örgütün

ve oranlı olarak kesilmiş
kullanılanlara ve aşınanlara
à la Wörgl. Dedi / insan/ düşünmek zorunda bunu
ama asıldı öldü topuklarından düşüncesi öneri halindeki
eyleme dökülmeden etkili olarak

'For a pig,' Jepson said, 'for a woman.' For the infamies of
usura,
The Stealing of the Mare, casûs bellorum, 'mits'
sang Mr Wilson, Thomas not Woodrow, Harriet's spirited heir
(the honours twice with his boots on,
that was Wellington)
and if theft be the main motive in government
in a large way
there will certainly be minor purloinments
As long as the socialists use their accessories as red herring
to keep man's mind off the creation of money
many men's mannirs videt et urbes πολνμητις
ce rusé personnage, Otis, so Nausikaa
took down the washing or at least went to see that the
maids didn't slack
or sat by the window
at Bagni Romagna knowing that nothing could happen
and looking ironic'ly at the traveller
Cassandra your eyes are like tigers'
no light reaches through them
eating lotus, or if not exactly the lotus, the asphodel
To be gentildonna in a lost town in the mountains
on a balcony with an iron railing
with a servant behind her
as it might be in a play by Lope de Vega
and one goes by, not alone,
No hay amor sin celos
Sin segreto no hay amor
eyes of Doña Juana la loca,
Cunizza's shade al triedro and that presage
in the air
which means that nothing will happen that will
be visible to the sergeants
Tre donne intorno alla mia mente
but as of conversation to follow,
boredom of that roman on Olivia's stairs

'Bir domuz için', dedi Jepson, 'bir kadın için' Rezaletleri için
sömürünün,
Kısrağın Çalınması, casûs bellorum, 'mitler'
çağırıyor Bay Wilson, Thomas Woodrow değil, Harriet'in canlı mirasçısı
(onur payesi iki kez çizmeleri ayağında
Wellington'dı bu)
ve hırsızlık ana nedense hükümette
geniş bir şekilde
elbette olacak ufak tefek çalmalar
Sosyalistler süs eşyası olarak kırmızı balık kullandıkça
insanların kafasını paranın yaratılışından başka yere kaydırmak için
birçok insanın davranışı videt et urbes πολνμητιζ
ce rusé personnage, Otis, böylece Nausikaa
çamaşırları topladı ya da hiç değilse bakmaya gitti
hizmetçiler sallanmasın diye
ya da oturdu pencerenin yanına
Bagni Romagna'da hiçbir şeyin olamayacağını bilerek
ve alayla yolcuya bakarak
Kassandra gözlerin kaplanlarınki gibi
içlerinde ışık yok
nilüfer yiyen, ya da tam nilüfer değilse bile, çiriş otu
Gentildonna olmak dağlarda yitik bir kent olmaktır
demir parmaklıklı bir balkonda
arkasında bir hizmetçi
Lope de Vega'nın bir oyununda olabileceği gibi
ve insan gider böyle, yalnız değil,
No hay amor sin celos
Sin segreto no hay amor
Doña Juana la loca'nın gözleri
Cunizza'nm gölgesi al triedro ve o kehanet
havada
hiçbir şeyin olmayacağını söyleyen
çavuşların görebileceği
Tre donne interno alla mia mente
ama konuşmayı sürdürmek için,
Olivia'nın merdivenlerinde o romalının cansıkıntısı

in her vision
that stone angle all of his scenery
with the balustrade, an antipodes
and as for the solidity of the white oxen in all this
perhaps only Dr Williams (Bill Carlos)
will understand its importance,
its benediction. He wd / have put in the cart.
The shadow of the tent's peak treads on its corner peg
marking the hour. The moon split, no cloud nearer than Lucca.
In the spring and autumn
In 'The Spring and Autumn'
there
are
no
righteous
wars

onun gözünde
o taş açıdan onun tüm görünüşü
parmaklıklarla, bir kutuplaşma
ve beyaz öküzlerin sağlamlığına gelince bütün bunların içinde
belki yalnız Dr Williams (Bill Carlos)
anlayacaktır onun önemini,
onun bereketini. Arabanın içine koyardı/o.
Çadırın tepesinin gölgesi köşedeki mandala vuruyor
saati gösteriyor. Ay yarılmış, Lucca'dan yakın bulut yok.
İlkbaharda ve sonbaharda
'İlkbaharda ve Sonbaharda'
hiçbir
haklı
savaş
yoktur

Çevirenler : Yurdanur Salman - İlhan Berk

From CANTO LXXXI

What thou lovest well remains,
the rest is dross
What thou lov'st well shall not be reft from thee
What thou lov'st well is thy true heritage
Whose world, or mine or theirs
or is it of none?
First came the seen, thus the palpable
Elysium, though it were in the halls of hell,
What thou lovest well is thy true heritage
What thou lov'st well shall not be reft from thee

The ant's centaur in his dragon world.
Pull down thy vanity, it is not man
Made courage, or made order, or made grace,
Pull down thy vanity, I say pull down.
Learn of the green world what can be thy place
In scaled invention or true artistry,
Pull down thy vanity,
Paquin pull down!
The green casque has outdone your elegance.

'Master thyself, then others shall thee beare'
Pull down thy vanity
Thou art a beaten dog beneath the hail,
A swollen magpie in fitful sun,
Half black half white
Nor knowst'ou wing from tail
Pull down thy vanity
How mean thy hates
Fostered in falsity,
Pull down thy vanity,
Rathe to destroy, niggard in charity,
Pull down thy vanity,
I say pull down.

But to have done instead of not doing

CANTO LXXXI'den

Kalır seninle gerçekten neyi seversen,
gerisi boş
Gerçekten neyi seversen alınmaz elinden
Neyi seversen gerçekten senin asıl kalıtındır
Kimin bu dünya, benim mi, onların mı
kimsenin değil mi yoksa?
Ne ki göründü onlar geldi önce, ve böylece sonra elle tutulanlar
Cennet, sofalarında da olsa cehennemin,
Neyi seversen gerçekten senin asıl kalıtındır.
Gerçekten neyi seversen alınmaz elinden

Devdir karınca canavar evreninde.
Çıkar at kof benliğini, insanca değil
Edinilmiş gözüpeklik, edinilmiş düzen, edinilmiş yücelik ya da
Sıyır at kof benliğini, sıyır at, dedim.
Öğren yeşil evrenden yerin neresi
Bir bulgular dizisinde, gerçek sanatçılıkta ya da,
Sıyır at kof benliğini,
Paquin sıyır at!
Aşmış çoktan senin inceliğini yeşil miğfer.

'Kendi efendin ol, o vakit sayarlar seni'
Sıyır at kof benliğini
Doluyla dövülmüş bir köpeksin
Şişmiş bir saksağan saralı bir güneş altında,
Yarı kara yarı ak
Kanadını kuyruğundan ayıramayan
Sıyır at kof benliğini
Bayağı ne denli kinin
Yalanla dolanla beslenmiş,
Sıyır at kof benliğini,
Yıkmakta birebir, verirken açgözlü,
Sıyır at kof benliğini
Sıyır at dedim.

Ama hiçbir şey yapmamaktansa yapmış olmak

this is not vanity
To have, with decency, knocked
That a Blunt should open
To have gathered from the air a live tradition
or from a fine old eye the unconquered flame
This is not vanity.
Here error is all in the not done,
all in the diffidence that faltered.

bu kof benlik değildir bak
Dürüstçe bir kapıyı vurmak
Bir Vurdumduymaz açsın diye [1]
Toplamak canlı bir geleneği havadan
fethedilmemiş bir yalımı güzel yaşlı bir gözden ya da
Bu kof benlik değildir bak.
Yapmamaktadır, ordadır asıl yanılgı,
Asıl yanılgı bocalayan çekingenliktedir.

Çevirenler : Yurdanur Salman - İlhan Berk

(1) Blunt'ı vurdumduymaz, duygusuz diye çevirdik. Ama öyle de bırakılabilirdi. Pound, birçok Canto'larında yaptığı gibi Blunt'ı büyük harflerle yazmış, onu simgeleştirmiş, bir özel isim haline getirmiş.

POUND'UN MEZARTAŞI İÇİN ODE

Üç yıl çağına ayak diretip
Şiirin ölü sanatını diriltmeye savaştı
En seçkin olanı bulmak için eski anlamda
Oysa, bu, tâ başından yanlıştı.

Çeviren : Hilmi Yavuz

EZRA POUND'IN YAŞAMINDA ÖNEMLİ TARİHLER

1885 Ezra Weston Loomis Pound, 30 Ekim'de, A.B.D.'de, Idaho eyaletinin Hailey kentinde doğdu; babası o zaman A.B.D. Tapu Kayıt Görevlisi, sonra A.B.D. Hazine Dairesi'nin Philadelphia'daki Darphanesinde Yardımcı Ayarcı olan Homer Pound, annesi Henry Wadsworth Longfellow'un soyundan gelen Isabel Weston Pound'du.

1898 Büyük halasıyla çıktığı Avrupa gezisinde Venedik'e gitti.

1901-5 Pennsylvania'da Üniversitedeyken Hugo Rennert'in öğrencisi oldu, sonra New York Eyaletinde Hamilton College'e gitti; William Pierce Shepherd burada Roman Dilleri profesörüydü.

1904 Canto'ların ilk belirtileri.

1905 Hamilton College'den Ph. B. derecesi aldı.

1906 Pennsylvania Üniversitesi'nde, Roman Dillerinden M. A. derecesi aldı. Kendisine Romanoloji çalışması için Harrison bursu verildi; Pound, Lope de Vega üstüne çalışarak Avrupa'yı dolaştı.

1907 Indiana'daki Crawfordsville kentindeki Wabash College'de Fransızca ve İspanyolca okutmanlığına atandı. Dört ay sonra, parasız bir burlesk sanatçısına yakınlık göstermek ve onu evinde barındırmakla suçlanarak işinden atıldı.

1908 Cebelitarık, İspanya ve Güney Fransa'dan geçerek ilk şiir kitabı *A Lume Spento*'yu kendi parasıyla bastırdığı Venedik'e gitti. Londra'ya geldi ve Regent Street Polytechnic'te Orta-

çağ Roma edebiyatı okuttu. Sonbaharda *A Quinzaine for this Yule*'ı yayımladı.

1909 *Personae of Ezra Pound; Exultations of Ezra Pound.* T. E. Hulme, W. B. Yeats ve Ford Madox Ford'la tanıştı.

1910 *The Spirit of Romance; Provença* (şiirlerin ilk Amerika baskısı). Wyndham Lewis'le tanıştı. Pennsylvania ve New York'a kısa bir yolculuk yaptı; orada John Quinn'le tanıştı.

1911 *Canzoni of Ezra Pound.*

1912 *The Sonnets and Ballate of Guido Cavalcanti; Ripostes.* Pound, Harriet Honroe'nun yayımladığı "Poetry: A Magazine of Verse"in yurtdışı şiir yayımcısı oldu. İmgecilik Okulu Ripostes'da tanımlandı.

1913 "Bir İmgeciye Göre Yapılmaması Gereken Birkaç Şey", "Poetry"nin Mart sayısında çıktı. Pound, W. B. Yeats'in yazmanı oldu.

1914 *Des Imagiste An Anthology*'yi yayımladı. "Forthightly Review"de "Vorticism" yayımlandı. Pound, Wyndham Lewis'in "Blast"ına (1914-15) yazı verdi. James Joyce'un *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi*'nin basıldığı Egoist'in edebiyat yönetmeni oldu. Nisan'da Dorothy Shakespear'le evlendi. T. S. Eliot'la tanıştı.

1915 Fennollosa'nın elyazmaları üzerinde çalıştı; bunlardan *Cathay*'ı yayımladı. İçinde T. S. Eliot'ın şiirleri bulunan *Catholic Anthology*'yi yayımladı. *The Cantos of Ezra Pound* üzerinde çalışmaya başladı.

1916 *Lustra; Gaudier-Brzeska;* (Ernest Fellonosa'nın notlarından) *"Noh" or Accomplishment* ve *Certain Noble Plays of Japan*'ı yayımladı.

1917 *Poetry*'de ilk üç canto yayımlandı. Binbaşı C. H. Douglas'la tanıştı. James Joyce'un *Ulysses*'inin yayımlandığı *Little Review* ile işbirliği yaptı.

1918 *Pavannes and Divisions. Homage to Sextus Propertius*'u tamamladı.

1919 İçinde üç canto bulunan *Quia Pauper Amavi ve Homage to Sextus Propertius* (tarih 1917).

1920 *Hugh Selwyn Mauberley; Umbra; Instigations* (Ernest Fenollosa'nın denemesi, *The Chinese Written Character as a Medium for Poetry*'yle birlikte). 1924'e dek Paris'e yerleşti; burada Gertrude Stein, Brancusi, Jean Cocteau, Ernest Hemingway, George Antheil ve James Joyce'la arkadaşlık kurdu.

1921 IV-VII. Canto'ları da içine alan *Poems 1918-1921.*

1922 Remy de Gourmont'nun *The Natural Philosophy of Love*'ının çevirisi.

1923 *Indiscretions; or, Une Revue de deux mondes.*

1924 *Antheil and the Treatise on Harmony.* İtalya'ya gitti.

1925 *A Draft of XVI Cantos*, Rapallo'ya sürekli yerleşti.

1926 *Personae: The Collected Poems of Ezra Pound.* Pound'un operası *Testament of François Villon,* Paris'te sahneye kondu. Omar Shakespear Pound 10 Eylül'de Paris'te doğdu.

1927-8 *Exile*'ı yönetti ve yayımladı.

1928 *A Draft of Cantos XVII-XXVIII;* T.S. Eliot'ın önsözüyle *Selected Poems of Ezra Pound; Ta Hio, The Great Learning.*

1930 *A Draft of XXX Cantos; Imaginary Letters.*

1931 *How to Read.* Milano'da, Universita Bocconi'de Jefferson ve Van Buren üzerine konferanslar.

1932 *Guido Cavalcanti : Rime, Profile: An Anthology*'yi yönetti.

1933 *ABC of Economics, Active Anthology*'yi yönetti.

1934 *Eleven New Cantos XXXI. XLI; ABC of Reading. Make it New.*

1935 *Jefferson and / or Mussolini; Social Credit: An Impact.*

1937 *The Fifth Decade of Cantos; Polite Essays; Conficius, Aigest of the Analects.*

1938 *Guide to Kulchur.*

1939 Savaşı engellemek umuduyla 1910'dan bu yana ilk kez Amerika'ya döndü. Hamilton College kendisine D. Litt, onur payesi verdi. *What is Money For?*

1940 *Cantos LII-LXXI.* Roma'dan kendi savını göre, A.B.D. anayasasını savunduğu radyo konuşmalarına başladı.

1941 11 Aralık. Amerika Miğfer kuvvetlerine karşı savaş ilan etti ve Pound geçici olarak radyo yayınlarını durdurdu.

1942 İtalya'dan çıkarılarak Lizbon'a gönderilen Amerikalılara katılma iznini kullanmayı reddetti. Ocak'ta siyasal radyo yayınlarına yeniden başladı, Amerika'nın savaşa katılmasını eleştirdi.

1943 Temmuz. Washington D.C. de Büyük Jüri'ce on üç maddeden, ihanet suçuyla gıyabında mahkûm edildi.

1945 Mayıs İtalyan partizanlarınca Rapallo'daki A.B.D. ordusu yetkililerine teslim edildi. Cenova'da resmen tutuklandı, sonra

Pisa yakınlarındaki A.B.D. Ordu Disiplin Uygulama Merkezi'ne gönderildi; burada, tek başına çelikten bir hücreye kapatıldı Konfüçyüs çevirisi üzerinde çalıştı. Kötü muameleden dolayı akıl dengesi bozuldu; kapalı yerlerden korkma ve isterik panik belirdi. *The Pisan Cantos*'un ilk yazılışı. Kasım'da uçakla Washington'a gönderildi; orada ihanetten yeniden mahkûm edildi. Tıbbi bakımdan duruşmaya çıkarılamayacak durumda görüldüğünden Washington D.C.'de Suçlu Akıl Hastaları Hastanesi St. Elizabeth's Hospital'a yatırıldı.

1947 *The Unwobbling Pivot and the Great Digest of Confucius* (tarih D.T.C., Pisa, 5 Ekim-5 Kasım 1945).

1948 *The Pisan Cantos* (LXXIV-LXXXIV[1]); *The Pisan Cantos*'u da içine alan toplu baskı. *The Cantos of Ezra Pound.* Dorothy Pound'a Washington'a gelmesi için vize verildi.

1949 *The Pisan Cantos* için kendisine, büyük tartışmalar içinde, Bollingen şiir ödülü verildi.

1950 *The Letters of Ezra Pound, 1907-1941* (yayımlayan D. D. Paige) Patria Mia (1912'de parça parça basılmıştı).

1951 *The Confucius Analects.*

1952 Kantolar üzerinde yeniden çalışmaya başladı.

1953 *The Translations of Ezra Pound* (yayımlayan Hugh Kenner).

1954 *Literary Essays of Ezra Pound* (T. S. Eliot'ın önsözüyle); *The Classic Anthology Defined by Confucius.*

1955 *Sections Rock Drill: 85-95 de los Cantares.*

1956 *Sophocles: Women of Trachis: A Version by Ezra Pound.*

1958 Nisan. Büyük ölçüde Archibald Macleish, Robert Frost, Er-

nest Hemingway ve T. S. Eliot'ın araya girmesiyle St. Elizabeth's Hospital'dan, Washington D.C. Bölge Mahkemesince salıverildi. İtalya'ya dönerek zamanını Rapallo, Venedik ve Merano yakınlarındaki Schloss Brunnenberg arasında bölerek geçirdi. *Pavannes and Divagations.*

1959 *Thrones: 96-109 de los Cantares.* Aralık'da CXI. Kanto tamamlandı.

1960 *Impact : Essays on the Ignorance and the Decline of American Civilization* (yayımlayan Noel Stock).

1964 *Confucius to Cummings An Anthology of Poetry* (yayımlayanlar Pound ve Marcella Spann)

1965 Ocak'ta Westminster Katedralinde T. S. Eliot'ın cenaze törenine katıldı ve Dublin'de W. B. Yeats'in dul eşini ziyaret etti.

1967 *Selected Cantos of Ezra Pound* şairin bir önsözüyle yayımlandı.

1969 *Drafts and Fragments of Cantos CX to CXVII* (daha önceki Canto'lara katılacak bazı parçalarla birlikte). Bunların hepsi 1962'den önce yazılmış olmalı. Haziran. Kısa, özel bir ziyaret için A.B.D.'ne döndü. Hamilton College'de diploma törenlerine katıldı.

1972 İtalya'da, Venedik'te öldü.

(1) Bunda LXXII, ve LXXIII. Canto'lar yoktur; bunların 1969'da bile yayımlanması durdurulmuştu.

İÇİNDEKİLER

Canto Çevirileri Üstüne Birkaç Söz / İlhan Berk 7
Ezra Pound / Alen Tate 9
Pound Canto'ları Üzerine Bir İnceleme / Clark Emery 16
Pisa Canto'ları / David W. Evans 20
Canto'lara Kısa Giriş 27

SEÇİLMİŞ KANTOLAR
Canto I 30
Canto II 36
Canto III 46
Canto VI 50
Canto XII 56
Canto XIII 64
Canto XXIX 70
XXXVIII. Canto'dan 80
Canto XLV 82
Canto XLIX 86
Canto L 90
Canto LXXVIII 98
Canto LXXXI'den 112
Pound'un Mezartaşı İçin Ode 117

Ezra Pound'un Yaşamında Önemli Tarihler 119

EZRA POUND

SEÇİLMİŞ CANTO'LAR

"Pound'un dünyası büyük bir Odysseus dünyasıdır, vardığı her kıyı insanın 'bütün yoldaşlarını yitirdiği', domuza dönüştüğü, Circe kıyılarıdır. Bu ipucunu daha ileri götürmek yersiz kaçar, ama bir noktayı daha belirtmeyi göze alacağım : Pound, çağımıza özgü, köksüz, uluslararası nitelikte bir kafadır."

– Allen Tate

Canto'lar eski Yunan ve Roma'dan eski Çin'e, Rönesans İtalya'sından Eski Mısır'a dek, bütün dünyayı içeren çok kişisel bir kültür mirasının şiire yansıtılmasıdır. Ezra Pound (1885-1972) bu şiirlere, İtalya'da tutukluyken, idamını beklerken başlamış, sonra da ABD'de cezaevi yerine kapatıldığı bir akıl hastanesinde yazmaya devam etmiştir. *Canto*'lar çağdaş dünya şiirinin başyapıtları arasında anılır.

ADAM

adam 528

ISBN 975-418-319-8